

Ljudska PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVLJENA 8. OKTOBRA
1945 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BOJBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
FEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK NATO PA KOT FEDNIK
- OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z «BORBO»

MLADEN IVEKOVIČ V GENERALNI SKUPŠČINI OZN

PROTI VMEŠAVANJU V MADŽARSKO ZADEVO

toda obisk Hammarskjölda v Budimpešti bi imel ugodne posledice

Generalna skupščina OZN zahteva od Sovjetske zveze takojšen umik njenih čet z madžarskega ozemlja

New York, 12. dec. (Reuter). Generalna skupščina OZN je sinoči nadaljevala razpravo o Madžarski. Avstrijski delegat Franz Matsch je predlagal novo resolucijo o Madžarski. Generalni sekretar OZN naj bi bil pooblaščen, da bi neutegoma in z vsemi sredstvi, ki so na razpolago, dosegel konstruktivno ureditev, sonečo na načelih ustanovne listine OZN. V tej zvezi naj bi se pogajal z vsemi članicami OZN, ki bi lahko pripomogle k uspehu njegovega poslanstva, ter naj bi potem o njem do 21. decembra poročal Generalni skupščini.

V razpravo o položaju na Madžarskem je posegel tudi jugoslovanski delegat dr. Mladen Iveković, ki je dejal: Za jugoslovansko vlado je bilo madžarsko vprašanje vselej predvsem vprašanje pravic in koristi madžarskega naroda samega. To nas seveda nikakor ne obvezuje, da ne gledamo na dogodke, ki so se odigrali na Madžarskem, v najširših okvirih mednarodne stvarnosti. Mi smo v načelu proti sleherni obliki tujega vmešavanja v notranje zadeve kake države in prav tako smo bili proti temu tudi v primeru Madžarske. Hkrati nismo nikoli sprejeli teorije, po kateri je bil boj madžarskega naroda samo prehodna zabloda enega dela prebivalstva, ki so jo izvajali plačani agenti iz tujine. Prepričani smo, da je šlo za boj vsega naroda ali vsaj njegove veljavne večine proti režimu zatiranja.

Dovolite mi, gospod predsednik, da povem nekaj besed glede dogodkov, ki so značilni za zadnjo fazo razvoja. Ti dogodki niso takšni, da bi zmanjšali zaskrbljenost, ki jo je povzročil položaj v tej nesrečni deželi po vsem svetu. Mi smo večkrat, in tega se nevedno vsi spominjajo, izrazili upanje, da bomo kmalu videli, da se bodo dogodki na Madžarskem začeli razvijati v ugodni smeri. Naša delegacija je posebej izrazila upanje, da bo Kardarjeva vlada izpričala, da je sposobna strniti široke sloje prebivalstva okrog programa, ki ga je bila razglasila ob svoji ustanovitvi, da bo ugodila zakonitim zahtevam prebivalstva in da se bodo prav tako kmalu začela pogajanja o umiku sovjetskih čet. Naše pričakovanje kot tudi pričakovanje več drugih delegacij pa se žal ni uresničilo, kakor so to pokazali dogodki, ki so se odigrali potem.

Glede na najnovejšo dogodke na Madžarskem je Iveković v svojem govoru dejal: »Mi obžalujemo, da so krenili dogodki na Madžarskem v zares vznemirljivo smer. Ugotoviti moramo, da so določene težnje, ki bi hotele izbrabiti ta položaj na način, ki bi ga samo še poslabšal. Ta težnja je že dokaj jasno prišla do izraza med našo sedanjo razpravo in zdi se nam, da je v določeni meri spet oživilo vzdušje, o katerem smo menili, da ga je konec hkrati s »hladno vojno« in ki so ga oteževali tako z ene kot z druge strani. Te težnje so se nam zdele enako nevarne.

Na drugi strani čuti moja delegacija potrebo, da izrazi svoje obžalovanje, ker je madžarska delegacija sklenila zapustiti Skupščino. Čeprav je razprava pogostokrat potisnila manjšino v tej skupščini v nezaviden položaj in so bili celo nedopustni proceduralni in govorniški izpadi proti njej, vendarle sodimo, da odsotnost madžarske delegacije zdaj ko obravnavamo madžarsko vprašanje ne bo prispevala h konstruktivni razpravi.

Jugoslovanska delegacija vendarle sodi, da mora OZN odigrati koristno in konstruktivno vlogo v zvezi s položajem, ki je nastal spričo dogodkom na Madžarskem.

Tu mislimo zlasti na tako važno poslanstvo, kot je bilo poverjeno našemu generalnemu sekretarju. Moja delegacija je že pojasnila, zakaj se ji zdi umestno, da bi generalni sekretar v kratkem obiskal Budimpešto. Prepričani smo, da bi tudi takšen obisk ugodno vplival na položaj na Madžarskem in da bi pripomogel k temu, da bi zmanjšali čedalje večjo zaskrbljenost, ki jo je povzročil ta položaj. Nam se je celo zdelo, da je po izmenjavi gledišč med generalnim sekretarjem in madžarskim zunanjim ministrom madžarska vlada pripravljena privoliti v obisk g. Hammarskjölda. To nas je napotilo, da smo glasovali proti resoluciji, ki je bila predlagana. Zdaj z obžalovanjem ugotavljamo, da generalni sekretar doslej ni prejel nobenega odgovora na pametno pobudo glede datuma svojega obiska. Če bi sprejeli to pobudo, bi potekale naše razprave tukaj nedvomno v bodrilnejši smeri.

V luči teh obravnave je moja delegacija proučila razne predloge, ki so nam jih stavili. V tem okviru bomo prav tako proučili avstrijsko resolucijo. Kar zadeva resolucijo 20 dežel, ne verjamejo, da bi ugodno vplivala na mednarodni položaj ali pa na potek dogodkov na Madžarskem. Zdi se nam, da bi utegnili prej povečati kot pa zmanjšati napetost in je potemtakem ne moremo podpreti. Predlog Burme, Cejlona, Indije in Indonezije pa se nam zdi nasprotno bolj konstruktiven. K nekaterim njegovim delom nimamo sploh ničesar pripomniti. Vendar pa moja delegacija ni prepričana, da bi bil njegov končni vpliv v sedanjih okoliščinah prav tisti, ki si ga prizadevajo doseči štiri delegacije. Zato je moja delegacija prisiljena, da se vzdrži glasovanja o tem osnutku resolucije.

Dr. Iveković je potem v zvezi z nekaterimi govoricami in tolažitvenimi o madžarskih beguncih skupščino s stališčem jugoslovans-

ske vlade o tem vprašanju ter z uradnimi jugoslovanskimi poročili, ki so bila objavljena o madžarskih beguncih.

Tudi danes popoldne se je razprava o Madžarski nadaljevala. Ukrajinski delegat Palamarčuk je izjavil, da je brezpogojno potrebno, da SZ pomaga LR Madžarski v njenem boju proti »tuji in domači reakciji«. Če ne bi bilo te intervencije, bi tu po njegovih besedah zasejali kal vojne v Srednji Evropi. Obtožil je radio »Svobodno Evropo«, da je odigral »temno vlogo« v madžarskih dogodkih.

Med razpravo je delegat SZ vložil pritožbo pri predsedniku Skupščine zaradi »subverzivnega delovanja ZDA v Vzhodni Evropi«. Sovjetska delegacija je zahtevala, naj bi to vprašanje priložilo na dnevni red Generalne skupščine. Ameriški resoluciji, ki zahteva, naj OZN obsodi SZ zaradi akcije na Madžarskem, so se pridružile še Turčija, Španija in Kolumbija. Burmanski delegat Pe Kin je dejal, da ni moč razumeti, kako more kaka država zavrniti obisk generalnega sekretarja OZN. Podpril je osnutek resolucije 20 dežel. Potem so spodbudili, da je bil operativni del predloga štirih azijskih dežel predložen kot amandma k resoluciji 20 dežel. Ta amandma zahteva, naj Skupščina naroči generalnemu sekretarju, naj ukrene vse, kar smatra za potrebno v zvezi z madžarskim vprašanjem.

Na večerni seji so glasovali o resolucijah v zvezi s položajem na Madžarskem. Skupščina je najprej z večino glasov odklonila amandmaje, ki so jih predlagale delegacije Indije, Indonezije in Cejlona.

Nato je Skupščina izglasovala predlog resolucije 20 držav, za katerega se je izreklo 55 dežel, medtem ko jih je 8 glasovalo proti, 13 pa se jih je vzdržalo glasovanja. Resolucija zahteva, naj SZ nujno sprejme ukrepe za umik svojih čet z madžarskega ozemlja.

Umik naj bi potekal pod nadzorstvom opazovalcev OZN. Resolucija zahteva nadalje od generalnega sekretarja, naj podvzame vse ukrepe, ki bi utegnili biti koristni in potrebni za rešitev madžarskega vprašanja.

Seja je bila nato zaključena in sklicana prihodnja za jutri popoldne.

Mednarodne varnostne sile OZN prihajajo v Port Said

Pospešen umik napadalcev

bo omogočil čimprejšnji začetek obnavljalnih del na Sueškem prekopu

Kairo, 12. dec. — Umik francoskih in angleških čet s področja Sueškega prekopa bo kmalu končan, čete OZN pa se počasi pomikajo severno od El Kapa proti vzhodu. Težke vojne potrebščine so že poslali iz Port Saida, zdaj pa pošiljajo še srednje. Zato v Kairu menijo, da bi utegnili biti umik končan pravčasno, namreč do 15. decembra, nikakor pa šele 21. decembra, kakor so se začele širiti vesti iz Port Saida. Port Said bo v celoti v rokah čet OZN ob odhodu zadnjega okupatorskega vojaka. Hkrati pa bo prišlo v mesto kakih 2000 egiptovskih policistov iz Ismailije, ki bodo skupaj s četami OZN in egiptovskim guvernerjem ukrenili vse potrebno za popolno normalizacijo življenja in pripravili dela za obnovo mesta.

Po umiku napadalnih čet se bo začelo čiščenje Sueškega prekopa in enote OZN se bodo pripravile, da bodo takoj po 20. decembru odrinile na Sinaj oziroma na demarkacijsko črto med Izraelom in Egiptom. Kolikor je bilo moč doslej zvedeti, povečalo čete OZN še nima natančnih podatkov o gibanju izraelskih čet ne o črti, na kateri so zdaj razvrščene. Iz zahodnih virov so začele krožiti vesti, po katerih so se izraelske čete umaknile mestoma za celih 200 km vzhod-

no od prekopa. Zato je tembolj nujno urediti nadaljnje prodiranje jugoslovanskih enot OZN, ki so že na Sinajskem polotoku, in njihovo hitrejšo prodiranje proti Gazi in El Arisu. Sodeč po nekaterih egiptovskih vesteh, ki pa niso potrjene, so že končane priprave, da bi del teh enot prepegljali po morju v El Arisu.

Medtem je prišla vest, da so egiptovske inženirske enote dogradile prenosni 80-tonski most čez Sueški prekop pri El Kantari. S tem je praktično urejeno vprašanje prehoda odtonitnih čet na Sinajski polotok ter prevoza njihove oborožitve kakor tudi njihovih preskrbe. Egiptovski častniki poročajo, da operira skupina egiptovskih vojaških inženirjev tudi na tistih področjih Sinaja,

ki so jih izraelske čete zapustile, da popravljajo tam ceste in telefonske napeljave ter čisti minka polja.

General Burns je od egiptovskih oblasti zahteval, naj popravijo ceste na Sinajskem polotoku, potrebne četam OZN. Danes se je napotil general Burns v svoj novi štab El Balah v neposredni bližini jugoslovanskega taborišča Omar. Ze večer je prispeval v El Balah tudi podpolkovnik Ribarič, ki je bil imenovan za načelnika personalnega oddelka Burnsovega štaba. V El Balahu se muči tudi polkovnik Vojvodić, ki zastopa Jugoslavije v štabu OZN. Tako je vse osrednje vodstvo čet OZN preneseno v El Balah.

Faik Dizdarević

Varnostni svet za sprejem Japonske v OZN

New York, 12. dec. (AP). Danes se je sestal Varnostni svet OZN. Na dnevnem redu je bil sprejem Japonske in LR Mongolije v OZN.

Takoj ob začetku razprave je perujski delegat predlagal resolucijo za sprejem Japonske v OZN. Tudi iranski in ameriški delegat sta se izrekla za to.

Sovjetski delegat Soboljev je izjavil, da bo glasoval za sprejem Japonske v OZN. Jugoslovanski delegat Mladen Iveković je potem izrazil zadovoljstvo, ker bo, kot kaže, zmogala v svetu enotnost mišljenj. Francoski delegat Broustra je prav tako pozdravil sprejem Japonske in pripomnil, da je Japonska opravila z minulimi napakami in da je Francija navezala zelo prijateljske stike s to državo. Varnostni svet je nato soglasno sprejel perujski predlog.

Predsednik Varnostnega sveta je nato sporočil, da je prejel od mongolskega zunanjega ministra brzojavko, ki pravi, da pričakuje LR Mongolija pravično odločitev glede njenega sprejema v OZN. V brzojavki je rečeno, da je prošnja LR Mongolije že deset let pred OZN. Mongolski minister izraža upanje, da bodo člani Varnostnega sveta pokazali popolno razumevanje za mongolsko prošnjo.

V razpravi o sprejemu LR Mongolije v OZN je govoril sovjetski delegat Soboljev, ki je rekel, da je bila Mongolija dolgo zastopljena ter da je kuominantski veto dvakrat preprečil njen sprejem. Predlagal je resolucijo o sprejemu LR Mongolije v OZN, ki so jo podprli delegati Jugoslavije, Irana in Peruja. Na glasovanju je nato Varnostni svet s 4 glasovi (SZ, Jugoslavija, Iran in Peru) proti dvema glasovoma in pri petih vzdržanih zavrnil predlog o sprejemu LR Mongolije.

Delegacija ZKJ odpotovala v Italijo

Beograd, 12. dec. (Tanjug). Nocoj so iz Beograda odpotovali člani delegacije Zveze komunistov Jugoslavije na desetdnevni obisk Komunistični partiji Italije. V Italijo so odpotovali Lazar Kolisevski, Cvjetin Mijatović in Stevan Doronjski, v Zagrebu pa sta se jim pridružila Anka Berus in Nikola Sekulić.

Vodja delegacije Petar Stambolić ter člana Veljko Vlahović in Lidija Sentjurc so že v Rimu na kongresu KPI.

Francoska ratifikacija posarskih sporazumov

Pariz, 12. decembra (Tanjug). — Zbornica je nocoj s 354 glasovi proti 225 ratificirala sporazume med Zahodno Nemčijo in Francijo o Posarju. Pogajanja o premo-govniku Warndtu se bodo med obema državama še nadaljevala.

Vzvišene naloge varnostnih sil OZN

New York, 12. dec. (Reuter). Generalni sekretar OZN Hammarskjöld je danes poslal posebno poslanico pripadnikom varnostnih sil OZN v Egiptu. Hammarskjöld poudarja, da so mednarodne varnostne sile nekaj novega v zgodovini sveta. Njih naloge je služiti pod okriljem OZN miru in pravici. V resnici predstavljajo fronto moralnih sil vsega sveta in uživajo podporo milijonov ljudi v vseh deželah. »Uspeh mednarodnih sil utegne znova vplivati ne le na sedanji položaj, marveč tudi na takšno ureditev na svetu, na katero bomo lahko nekega dne ponosni.«

POLITIKA IN STRATEGIJA dežel Atlantske zveze

Spaak lavira med »idealisti« in »ciniki« v odnosih do OZN
Razprava o nevojaških vprašanjih

Pariz, 12. dec. (Reuter). Glavni govornik na sinočnji seji Sveta Atlantske zveze je bil belgijski zunanji minister Spaak, ki je poudaril, da je treba ne le preprečiti vojno, marveč tudi brez-pogojno doseči, da bi svet spoštoval načela mednarodnega prava. »Zdaj je nujno,« je rekel, »postaviti se na srednje stališče, ki bi bilo med tistimi stališči, ki se zavzemajo za idealistično tezo« o podpori OZN, in stališči, ki zagovarjajo včasih celo »cinična sredstva« za urejanje vprašanj. Govoril je tudi grški minister Averof, ki je, kakor je bilo moč zvedeti, načel v svojem govoru ciprsko vprašanje. Nato je turški ministrski predsednik Menderes obrazložil gledišče svoje vlade o možnosti, da bi povečali Atlantsko in Bagdadsko zvezo. Govorili so še danski ministrski predsednik Hans-n, nizozemski zunanji minister Luns in portugalski zunanji minister Cunja.

Po seji se je minister Dulles znova sestel z Selwynom Lloydom. V glavnem sta govorila o vprašanjih, ki se nanašajo na Atlantsko zvezo. Danes je imel Svet zunanjih ministrov Atlantske zveze dve seji. Zvečer je začel obravnavati poročilo »Odbora treh« o možnosti, da bi se razširila dejavnost Zveze tudi na nevojaške probleme. Turški predstavnik je predložil Svetu ministrov dokumente o »nestabilnosti na Bližnjem vzhodu« in vztrajal na zahtevi, naj bi v okviru Atlantske zveze v prihodnje prakticalni metodo predhodnih posvetovanj o vprašanjih, ki se teritorialno ne nanašajo na vojaško področje. Tudi kanadski zunanji minister Pearson je govoril o položaju na Bližnjem vzhodu in

rekel, da »ne namerava znova obsojati anglo - francoske akcije proti Egiptu, marveč da želi gledati v prihodnost. Nemški minister Brentano je pojasnil gledišče nemške vlade o dogodkih v Vzhodni Evropi. Poudaril je zlasti pomen, ki ga ima vprašanje združevanja Nemčije za svetovni mir spričo jasnih dokazov, da preživlja »sovjetski blok globoko krizo«. Po Brentanovem mnenju so dogodki na Poljskem in na Madžarskem važen opomin.

Na popoldanski seji so se ministri sporazumeli, da bodo opustili splošno debato in začeli proučevati poročila »Odbora treh« o možnosti, da bi se razširilo sodelovanje med včlanjenimi deželami tudi zunaj vojaških problemov. Poročilo ugotavlja, da se je večina dežel izrekla proti preobrazbi Atlantske zveze v organ gospodarskega sodelovanja. Ameriški državni sekretar Dulles je rekel, da je sovjetska propaganda zmeraj črpala prednosti iz tega, ker so zahodne dežele odkrito obravnavale svoje nesporazume. Zato je ameriška delegacija podprla poročilo »Odbora treh« in vztrajala na potrebi po ustanovitvi »življenjske enotnosti zahodnega sveta v obrambi njegovih življenjskih koristi«.

POSVETOVANJE KOMUNISTOV KOPRSKEGA OKRAJA

Več prizadevanosti skozi vse leto

Portorož, 12. dec. Namen dvodnevnega posvetovanja komunistov koprškega okraja, ki se je tu začelo danes dopoldne, je dvojen: kritično oceniti izvajanje sklepov in napotkov letošnje februarke Zveze komunistov ter zanesljiveje polnjevstvu velikih nalog v

Posvetovanja se razen približno 300 članov organizacij in komitejev Zveze komunistov iz vsega okraja udeležujejo tudi član Izvršnega komiteja Zveze komunistov Slovenije Vlado Krivic, član CK ZKS Branko Babič, sekretar Okrajnega komiteja ZKS za goriški okraj Tine Remškar, zastopnik JLA podpolkovnik Jože Jakomin in generalni konzul FLRJ v Trstu Mitja Vošnjak. Potem ko so zbrane komuniste pristrčno pozdravili portoroški pionirji, je sekretar OK ZKS v Koprju Albert Jakopič-Kajtimir pre-

bral svoje uvodno poročilo, v katerem je med drugim poudaril naslednje: Okrajni komite je za razpravo pripravil izbrana poročila o organizacijskih in političnih vprašanjih, o razvijanju socialističnih elementov v kmetijstvu in o družbenem upravljanju zato, ker meni, da so to osnovni problemi, katerih pravilno reševanje more roditi dovoljne uspehe za hitrejšo napredovanje v vseh smereh graditve. Da pa bi bila podoba sedanjih razmer v okraju popolnejša, kaže

DELO ODBOROV ZVEZNE LJUDSKE SKUPŠČINE

Družbeni plan za leto 1957

bodo sprejeli do konca letošnjega leta

Beograd, 12. dec. (Tanjug). Danes dopoldne je začel delo odbor za gospodarstvo Zveznega sveta Zvezne ljudske skupščine, ki bo na več sejah obravnaval osnutek družbenega plana za prihodnje leto. Odbor bo prej razpravljal o osnovnih določilih plana in o predlogih, ki so jih dali v tej zvezi poslanci o razpravi na zadnjem zasedanju Skupščine. Razen tega bo odbor na prihodnji seji razpravljal o odgovorih predstavnika Zveznega izvršnega sveta na vprašanja, ki so jih bili prej zastavili člani odbora v zvezi s planom za leto 1957.

Po razpravi o poročilih pododbora za investicije in pododbora za proračunska vprašanja, kakor tudi po razpravi o predlogih ljudskih poslancev bo odbor bržkone že prihodnji teden začel proučevati prvi osnutek plana za leto 1957.

Potem ko je določil dnevni red, je odbor nadaljeval delo ob petih popoldne.

Odbor za gospodarstvo Zveznega sveta Zvezne ljudske skupščine je na svoji dopoldanski seji razpravljal o vprašanju procedure v zvezi s pripravo družbenega plana za leto 1957.

Ker Zvezni izvršni svet še ni sprejel osnutka družbenega plana, je sklenil odbor začeti razpravo o posameznih gospodarskih panogah na podlagi prejšnje raz-

prave na plenarnih sejah Skupščine in na podlagi gradiva, ki je bilo dostavljeno ljudskim poslanecem. Po sprejetem programu je odbor danes popoldne razpravljal o gradbeništvu in industriji. Naslednji trije dnevi bodo posvečeni razpravam o prometu, obrti, trgu in cenah, osebni potrošnji, trgovini, kmetijstvu, gozdarstvu in investicijski politiki. Sejam odbora bodo prisostvovali tudi predstavniki Zveznega izvršnega sveta in gospodarskih zbornic, ki bodo obravnavali svoje stališče in tudi posegli v razpravo, da bi tako čim bolj osvetlili gospodarska vprašanja. V odboru so izrazili pričakovanje, da bo proučevanje osnutka tako v veliki meri olajšano. Osnutek bodo predložili Skupščini bržkone do konca tega tedna.

V Zvezni ljudski skupščini sodijo, da bodo družbeni plan za prihodnje leto sprejeli do konca leta, tako da bodo v začetku leta 1957 že začeli uveljavljati nove ukrepe v naši gospodarski politiki, obrazložene v referatu podpredsednika Svetozara Vukmanovića, v govoru podpredsednika Edvarda Kardelja in v resoluciji Zvezne ljudske skupščine.

UPRAVNI ODBOR ZVEZE KMETIJSKO-GOZDARSKIH ZBORNIC BO RAZPRAVLJAL

O PROGRAMU AKCIJ ZA POSPEŠEVANJE KMETIJSTVA

ki jih bodo financirali iz zveznega sklada

Beograd, 12. dec. (Tanjug). — Jutri bo v Beogradu sejal upravni odbor Zveze kmetijsko-gozdarskih zbornic, na kateri bodo med drugim razpravljali o programu akcij, ki se bodo financirale iz zveznega sklada za pospeševanje kmetijstva v letu 1957. Računajo, da bo imel ta sklad na razpolago nad 2.538.000.000 din, od tega 138,5 milijonov din, nepotrošenih iz leta 1956.

Po osnutku programa zveznega sklada za pospeševanje kmetijstva, o katerem bodo jutri razpravljali v Zagrebu, bi porabili dobro polovico denarja za pospeševanje poljedelstva, predvsem za pridelovanje pšenice in koruze, dalje za pridelovanje semenskega krompirja, sočiva ter industrijskih in krmnih rastlin. Denar za premije pridelovalcem semenske rži, ovsa in ječmena v osnutku programa zveznega sklada ni predviden, ker računajo, da bodo te akcije financirali republiški skladi za pospeševanje kmetijstva.

Kakih 750 milijonov, predvidenih za pridelovanje pšenice, bi porabili večinoma za premije najboljšim socialističnim gospodarstvom, ki bodo pridelala 50.000 ton prvovrstne semenske pšenice.

Denar bo zagotovljen tudi za poskuse s tujimi vrstami pšenice, ki zelo dobro obrodi, kakor tudi za zgraditev še štirih središč, ki se bodo ukvarjala s selekcijo pšenice, ki zelo dobro obrodi in ki je odporna proti poleganju, rji in mrazu.

Za pospeševanje pridelovanja druge važne kmetijske kulture — koruze lahko pričakujemo v zveznem skladu kakih 271,5 milijona din. Prihodnje leto bomo posejali s hibridno koruzo kakih 11.000 ha ali dvakrat več kakor letos. Če bodo zasejane vse predvidene površine in če bomo pridelali 22.400 ton hibridne koruze, kolikor računajo kmetijski strokovnjaki, bi lahko že v pomladni setvi 1958 povečali zasejane površine na 700.000 ha proti 350.000 ha, kolikor bomo zasejali s njo prihodnje leto.

V osnutku programa zveznega sklada za pospeševanje kmetijstva v letu 1957 je predvidenih za živinorejo še 540,2 milijona din in 56 milijonov din preostalih iz letošnjega leta, za zaščito rastlin in šolanje kadrov v kmetijstvu 100 milijonov din, za pospeševanje sadjarstva 82 milijonov, za vinogradništvo in melioracije po 50 milijonov, za uporabo jedrske energije v kmetijstvu in gozdarstvu 10 milijonov, za kmetijsko propagando 79 milijonov, za premije kmetijskim strokovnjakom in organizacijam 15 milijonov itd.

Plenum Zveze sindikatov Jugoslavije

Centralni svet sindikatov Jugoslavije bo imel 14. in 15. decembra v Beogradu svoj tretji plenarni sestanek. Na njem bodo razpravljali o vprašanjih življenjskega standarda v naši državi, o vlogi in pomenu delavske mladine. Razen tega bodo razpravljali tudi o organizacijskih vprašanjih v zvezi z nekaterimi strokovnimi združenji, ki so vključena v sindikalni organizacijo.

Ustanavljanje poslovnih združenj zvez v Sloveniji

Na konferenci predsednikov okrajnih združenj zvez in poslovnih zvez v Ljubljani so ugotovili, da nove združne organizacije že vplivajo na pospeševanje združne kmetijske proizvodnje. Proizvajalna združna zveza v Zalcu bo omogočila, da bodo prihodnje leto zgradili 80 sušilnic za hmelj; zagotovila bo naerte in opremo kot tudi povečanje hmeljskih površin za 170 hektarov. Na konferenci so opozorili na to, da so si posamezne poslovne zveze prizadevale monopolizirati promet s kmetijskimi izdelki in priti do dobička samo s posredovanjem. Pri glavnem odboru Zvezne zveze Slovenije so ustanovili komisijo, ki bo na podlagi analize dosedanjega poslovanja pomagala nedavno ustanovljenim poslovnim združenjem zvezam. V vseh okrajnih Slovenije so že ustanovili združne poslovne zveze; tako da jih je zdaj 13. V začetku prihodnjega leta bodo ustanovili še kakih 40 kmetijskih zvez in 18 gozdarških zvez.

POROČILO NARODNE BANKE FLRJ ZA LETO 1955

Analiza gibanja industrijske proizvodnje

je zlasti zanimiva v primerjavi s predvojnimi stanjem

Beograd, 12. dec. (Tanjug). Narodna banka FLRJ je objavila letno poročilo za leto 1955, v katerem je znanstveno obdelano gibanje v gospodarstvu, zlasti pa poslovanje in vloga banke. V analizi gibanja industrijske proizvodnje so zanimive primerjave s predvojnimi stanjem. Tako se je raven industrijske proizvodnje dvignila lani v primerjavi z letom 1939 za 142 odstotkov. Najbolj je narasla proizvodnja končnih industrijskih izdelkov, in sicer za kakih 145 odstotkov, vtem ko je narasla proizvodnja polizdelkov približno za 133 odstotkov. Proizvodnja sredstev za delo je narasla približno devetkratno, proizvodnja potrošnega blaga v primerjavi z letom 1939 pa samo dvakratno.

V okviru posameznih panog je najbolj narasla proizvodnja električnih potrebščin, in sicer v primerjavi z letom 1939 za 1592 odstotkov, količine načrpane nafte so se povečale za 728 odstotkov, proizvodnja kovinskih izdelkov je narasla za 425 odstotkov, električne energije za 370 odstotkov, črne metalurgije za 347 odstotkov itd. Najmanj se je povečalo izkoriščanje gozdov, in sicer za 93 odstotkov.

Industrijska proizvodnja je narasla po vojni večidel zato, ker smo zgradili nova industrijska podjetja. Proizvodnja in delovna storilnost pa nista naraščali tako hitro kakor proizvodne zmogljivosti. Delovna storilnost je naraščala v industriji premalo v glavnem zato, ker je prihajala nova delovna sila večidel iz vasi, zato jo je bilo treba nekaj časa učiti, da se je lahko vključila v proizvodnjo. Večji dotok delovne sile teži za tem, da bi začasno zmanjšal povprečno delovno storilnost. Največji učinek tega činitelja se je pokazal leta 1954, ko je plačni sistem spodbujal zaposlenost nekvalificirane delovne sile.

Na zaviranje naraščanja proizvodnje in delovne storilnosti je v znatni meri vplivala nezadostna in neredna preskrba s surovinami, zaradi česar smo tudi zmogljivosti premalo izkoriščali. V istem smislu je negativno vplivala tudi nezadostna orientacija investicijskih naložb za odstranjevanje ozkih grl proizvodnje v posameznih podjetjih, kar je bistveno vplivalo na proizvodnjo celih panog.

Za kmetijsko proizvodnjo je zadnja leta značilno zaostajanje za ostalimi gospodarskimi področji in velikega nihanja od leta do leta. Če primerjamo povprečno kmetijsko proizvodnjo v desetih predvojnih letih s proizvodnjo od leta 1947 do 1955, vidimo, da je v primerjavi s povprečnim predvojnimi stanjem nižja približno za 1 odstotek. Zaostaja zlasti živinoreja, ki je za kakih 5 odstotkov zaostala za predvojnimi stanjem, vtem ko je ostalo poljedelstvo na isti višini.

Kar se tiče zaposlenosti, je naraščala od leta 1952 do 1955 hipevečana proizvodnja premoega v Sloveniji

Potem ko so bile uvedene premije, so v Sloveniji nakopali novembra znatno več vrst premoega. Predstavniki slovenskih premoegovnikov so se obvezali, da bodo novembra in decembra, v mesecih, ko velja uredba o premijah, nakopali okrog 60.000 ton premoega več kot določa plan. Ze novembra so presegli proizvodnjo v rudnikih za 54.000 ton premoega. Pri tem so se najbolj izkazali velenski rudarji, ki so nakopali 30.000 ton premoega več, rudniki črnege premoega pa so presegli proizvodnjo za več tisoč ton.

Pošiljke organizacije CARE jugoslovanskemu RK

Jugoslovanski Rdeči križ je sprejel ponudbo organizacije CARE, da pošlje 250.000 zavojev z živili (sirom, mlekom v prahu in rižem). Razdelili jih bodo tistim prebivalcem, ki so pomoči v hrani najbolj potrebni, in družinam s povprečno tremi ali štiri člani. Pomoč bodo prejeli vojaški vojni invalidi, starši in otroci padlih borcev, pohabljeni, jetični bolniki in gmotno nezadostno preskrbljeni ljudje. V letošnjem letu je organizacija CARE že dobavila 300.000 zavojev s hrano.

Menjalnice na mednarodnih vlakih

Na predlog Turistične zveze Slovenije bodo v začetku januarja uvedli na mednarodnih vlakih, ki prihajajo v našo deželo iz Italije in Avstrije, menjalna mesta, kjer bodo lahko tuji poslovni ljudje in turisti menjali svoje valute v dinarje na progah Jesenice—Kranj, Ljubljana—Postojna in na delu železniške proge Sentilj—Celje. Menjalno službo bodo prevzeli turistični uradi iz Portoroža, Bleda in najbrž tudi Maribora.

Obsojen je na 3 leta strogega zavora

Beograd, 12. decembra. (Tanjug). — Pred Okrožnim sodiščem v Beogradu se je začela davi razprava proti Milovanu Djilasu iz Beograda, ki je obtožen kaznivga dejanja, predvidenega po členu 118 odstavka 1 kazenskega zakona. Djilas je namreč obtožen, da je v izjavi, ki jo je dal časopisni agenciji AFP in v članku, objavljenem v newyorški reviji «New Leader» z objavljanjem klevet in pačenjem dejstev namena hotel škodovati ugledu Jugoslavije in bistvenim koristim njenih narodov.

Obtožnica je rečeno, da je dal Djilas te izjave, z namenom, da bi napačno informiral svetovno javnost, netil klevetniško gonjo proti Jugoslaviji in sprožil vmešavanje tujnih v notranje zadeve Jugoslavije in njeno zunanjo politiko. S tem je hkrati skušal dati nekaterim Jugoslavijam sovražnim tujim krogom gradivo za zunanji pritisk na Jugoslavijo.

Djilas se zagovarja pred sodnim senatom, ki mu predseduje sodnik Vojislav Janković, člani pa so sodnik Branko Petrić ter prisodniki Milunka Bogavac, dr. Vojislav Kravić in Momir Spiljunović. Obtožnico zastopa javni tožilec v Beogradu Aleksander Atanasković. Za zagovornike si je obtoženec izbral advokate Veljko Kovačević, dr. Vojislava Grola in Nikolo Djonovića.

V obrazložitvi obtožnice je poudarjeno, da je Djilas v omenjeni izjavi in članku skušal pred tujo javnost klevetniško obdolžiti Jugoslavijo. Ko se je vzdržala glasovanja v vprašanju vključitve dogodkov na Madžarskem v dnevni red Varnostnega sveta, je preiskavi se je obtoženec Djilas zagovarjal, da je hotel s temi izjavami samo izraziti svoje nesoglasje z zunanjo politiko naše dežele. V obtožnici je rečeno, da je ta obtoženec zagovor brez sliherne podlage. Ko je obtoženec dejal te izjave, se ni omejel samo na to, da se ne strinja s sklepi pom Jugoslavije o glasovanju v Varnostnem svetu, marveč je zavestno obrekoval obdolžil svojo domovino zaradi njene celotne zunanje in notranje politike, češ da nasprotuje kristim narodov Jugoslavije.

V obtožnici je nadalje rečeno, da je storil obtoženec isto med obščinsko jugoslovanske vladne delegacije v Indiji in Burmi, za kar je bil 14. januarja 1955 obsojen s pravomočno sodbo Okrožnega sodišča na 18 mesecev zavora pogojno za tri leta. Obtoženec je storil to tudi med akcijo za normalizacijo stikov med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo. To je storil tudi zdaj, in sicer v trenutku, ko si je naša dežela v okviru OZN na vse načine prizadevala, da se ohrani mir.

V obtožnici je rečeno, da je obtožen Djilas v preiskavi priznal, da je dal omenjeno izjavo in napisal članek. Ko je javni tožilec prebral obtožnico, je zahteval, da mora biti sodba v sedanjem Djilasovem kaznivem dejanju ostra obsodba slihernega poskusa, da se sile iz tujnne, sovražne socialistični Jugoslaviji, mobilizirajo za pritisk na našo deželo z namenom, da bi spremenili njeno neodvisno politiko, zunanjo ali notranjo.

Danes ob 19 je bila izrečena sodba v razpravi proti Milovanu Djilasu iz Beograda. Obsojen je bil na tri leta strogega zavora zaradi storjenega kaznivga dejanja iz člena 118, odst. 1. kazenskega zakona FLRJ. Ker je bil z obtožbo istega sodišča z dne 24. januarja 1955 tudi obsojen za dejanje iste vrste na 18 mesecev pogojno za tri leta, je sodišče pogojno kazni preklicalo in ga obsojilo na skupno kazni 3 let strogega zavora.

SODNA OBRAVNAVA PROTI MILOVANU DJILASU

Obsojen je na 3 leta strogega zavora

Sodišče je ugotovilo, da je Djilas kriv, da je v namenu, da bi izpodkopal oblast delovnega ljudstva ter škodoval Jugoslaviji in njenim življenjskim koristim, dal izjavo in napisal za tuji tisk članke, v katerih je s pačenjem dejstev napačno obveščal svetovno javnost in s tem podpal klevetniško gonjo proti Jugoslaviji, da bi prišlo do pritiska in vmešavanja v notranje zadeve naše dežele in v njeno zunanjo politiko.

Med branjem obtožnice so prisostvovali razpravi domači in tuji novinarji ter občinstvo, na delu obravnave do razglasitve sodbe pa je bila javnost po sklepu sodišča izključena z utemeljitvijo, da bodo na razpravi obravnavali tudi bistvena vprašanja zunanje politike Jugoslavije, katere tajnost mora biti ohranjena v interesu dežele in njene mirovljubne politike. Temu delu obravnave so prisostvovali samo člani družine obtoženega Djilasa in nekaj javnih delavcev.

Sodišče je po razglasitvi obsojbe odklonilo zahtevo obrambe, da bi do pravomočnosti obsojbe Milovana Djilasa izpustili, in utemeljilo svojo odločitev s tem, da razlogi, zaradi katerih je bil odrejen preiskovalni zapor, niso prenehali in da današnja Djilasova izjava pred sodiščem, da ne bo ponovil kaznivga dejanja, zaradi katerega je bil obsojen, ni zadostno poročilo, ker je to dejanje ponovil potem, ko je bil že pogojno kaznovan.

S posvetovanja komunistov koprskega okraja

(Nadaljevanje s 1. strani)

sežen vzlic precejšnjim objektivnim težavam in obliki pomanjkanja električne energije, poletne suše in epidemije meningitisa. Vendar vsemu temu navkljub bi plan mogel biti dosežen in presežen, če bi ne bilo vmes več podjetij, ki spričo slabe organizacije proizvodnje in pomanjkljivega komercialnega poslovanja ne bi zaostajala pri izpolnjevanju planskih nalog.

Na drugi strani pa so številne gospodarske organizacije dosegle v letošnjem tretjem četrtletju zelo dobre proizvodne rezultate. Kolektivni nekaterih industrijskih podjetij so v juliju, avgustu in septembru storili več in celo dvakrat toliko kot v celotnem letošnjem prvem polletju. K temu so vsekakor pripomogli boljši objektivni pogoji, toda odločilno vlogo so tudi prav gotovo odigrali ljudje!

Po kritičnih analizah proizvodnih dosežkov v prvih šestih mesecih letos so komunisti poživili svojo dejavnost med delovnimi ljudmi in se hkrati lotili niza vprašanj na področju delovne storilnosti in varčevanja. Vtem ko se je do konca junija očito-

valo padanje proizvodnosti dela, se je v tretjem četrtletju njena krivulja mnogokje kar strmo dvignila. Vendar to še ne pomeni, da moramo biti zadovoljni. Nasprotno! Mar ne bi mogli s takšnim delovnim poletom pričeti že prvi mesec v letu? In: več pozornosti je treba nameniti nagrajevanju delovnih ljudi. Resda ponekod večjo delovno storilnost članov kolektiva ni moč plačati zato, ker podjetje nima ustrezne finančne osnove. Spričo tega se tudi delovni ljudje v koprskem okraju pridružujejo oceni našega plačnega sistema, ki jo je iznesel tovariš Kardelj. Vendar nepravilno bi bilo, da bi se izgovarjali samo na pomanjkljivosti naše tarifne politike. Okrajna komisija za plače je namreč ugotovila, da v mnogih podjetjih širom po koprskem okraju niso izkoristili niti dosedanjih možnosti v tej smeri. Zastran vsega tega bodo ugotovitve in sklepi okrajnega posvetovanja komunistov na vsak način dobrodošli in bodo bržkone mnogo prispevali k boljši zastavitvi naporov pri izpolnjevanju družbenega plana za prihodnje leto že od prvega dne dalje.

V. K.

ZA NADALJNI OBSTOJ PROMETNIH ZBORNIC

Januarja izredni občni zbor Prometne zbornice LRS

Upravni odbor Prometne zbornice LRS je imel včeraj sejo, kjer so razpravljali predvsem o reorganizaciji in nadaljnjem obstoju prometnih zbornic. To vprašanje je bilo spreženo pred meseci v zvezi z osnutkom zakona o združevanju gospodarskih organizacij, ki je predvidel le zvezno prometno zbornico. Pozneje so nekatere gospodarske organizacije izrazile mišljenje, češ da prometne zbornice sploh niso potrebne, medtem ko so drugi odločno zagovarjali potrebo takih zbornic ne le v zveznem, marveč tudi v republiškem merilu, in to ne samo zaradi pospeševanja prometa, marveč tudi zaradi pravilnega razvoja delavskega samoupravljanja v tej gospodarski panogi.

Pred kratkim je tudi Zvezni izvršni svet zavrnil predlog o ukinitvi Zvezne prometne zbornice. Na nedavnem sestanku predsednikov republiških prometnih zbornic v Beogradu pa so se zlasti predstavniki prometnih zbornic Srbije, Hrvatske, Slovenije in Črne gore odločno zavzeli za nadaljnji obstoj republiških zbornic, pri čemer so posebej poudarili uspešno delo Prometne zbornice Slovenije.

Ker je vprašanje obstoja in nadaljnje delovanja republiških prometnih zbornic odvisno tudi od stališča, ki ga zavzema o tem prometne gospodarske organizacije, bodo vse republiške prometne zbornice v prvi polovici januarja sklicale izredne občne zbornice, kakor bo sklican izredni občni zbor Zvezne prometne zbornice, da zavzame svoje stališče k temu vprašanju v zveznem merilu. Vse kaže, da bo vprašanje rešeno v prid prometnih zbornic, za kar se odločno zavzemajo predstavniki prometnih organizacij v Sloveniji in tudi v drugih republikah. Izredni občni zbor Prometne zbornice LRS bo 10. januarja 1957 v Ljubljani.

Iz poročil o delu posameznih sekcij zbornice (za železnico, PTT, pomorski promet, cestni promet in ceste) je razvidno, da je zbornica navzlic negotovosti glede obstoja nadalje razvijala svojo dejavnost. Med drugim je izdala več publikacij in izdelala program dela za prihodnje leto. Pomembna je zlasti tudi obsežna analiza našega obalnega pomorskega prometa, ki prihaja do zaključka, da je treba ustanoviti pomorsko podjetje Obalna plova ba Piran. V razpravi o poročilih so poudarili potrebo, da se poveča zmogljivost železniškega in telefonskega prometa, da ne bo

s te strani zaviran nadaljnji gospodarski razvoj. Upravni odbor je razpravljal tudi o prometni razstavi, ki bo v Ljubljani od 25. maja do 2. junija prihodnjega leta. Razstavo organizira Gospodarsko razstavišče. Prometna zbornica pa je pripravljena nuditi konkretno pomoč po strokovni plati.

Dodatno poročilo

k razpravi poslance Toma Brejca v Zvezni ljudski skupščini

Na zadnjem zasedanju Zvezne ljudske skupščine je v razpravi sodeloval tudi ljudski poslanec Tomo Brejca. K njegovi razpravi v skupščini naknadno še dodajamo naslednje:

Tovariš Brejca je v razpravi poudaril, da se strinja z vsemi ugotovitvami tovariša Tempa o zaostlosti našega poljedelstva in z ukrepi za izboljšanje poljedelske proizvodnje, pri tem pa je dejal, da so vsi ti ukrepi predvsem namenjeni državnim posestvom in zadrugam in deloma s posredovanjem zadrug in poslovnih zvez tudi privatnemu kmetu. Najti bi pa morali pameten način stimuliranja tudi za privatnega kmeta, zato da bi tudi njegova zemlja čimveč in čim bolj rodila.

Glede finančnih sredstev, ki so jih letos porabili za pospeševanje poljedelstva, ki niso bila najbolj ekonomično izkoriščena, je tovariš Brejca rekel, da naj bi Zvezna skupščina izbrala komisijo, ki naj bi na tem in na drugih področjih nadzorovala, za kaj uporabljajo ta sredstva, kajti naši delovni ljudje imajo pravico zahtevati varčevanje in nadzor

stvo nad uporabo sredstev, ki jih dajejo za napredek skupnosti.

Glede plačnega sistema je tovariš Brejca dejal, naj bi v podjetjih obstajal samo progresivni globalni plačni sklad, s katerim bi uprave podjetij in delavski sveti lahko popolnoma svobodno gospodarili. Pri tem bi morali imeti več zaupanja v delovne ljudi, razen tega pa lahko tudi občinska, okrajna in republiška politična in gospodarska vodstva pomagajo in skrbje, da bodo plačni sklad v podjetjih izkoristili za stimulacijo proizvodov. Tudi delovne norme naj bi menjali enkrat letno, razen če se instalirajo nove stroje, ki omogočajo večjo proizvodnjo.

Prav tako bi bilo treba sprostiti administrativno poslovanje socialističnega obrtnega sektorja, saj ni prav, da razširitev socialističnega obrtnega sektorja oviramo s kompliciranim poslovanjem, ki za privatnega obrtnika ne velja.

Ob tej priliki sporočamo našim bralcem, da bo v kratkem izšla posebna brošura s celotnim gradivom zadnjega zasedanja Zvezne ljudske skupščine.

JACQUES FRANCIS ROLLAND IN KPI

NISEM SAM...

CK KPF je uvele stroge disciplinske ukrepe protiv skupnih francoskih pisateljev-komunistov, ki se niso strinjali s stališčem, na katerega se je postavila KPF do madžarskih dogodkov. Claude Rol Claude Morgan in Roger Vaillant so bili partijsko kaznovani. Gerard Lion-Cain je bil začasno, Jacques-Francis Rolland pa za trajno izključen iz KPF. Slednji je v tej zvezi pod naslovom »Nisem sam...« objavil v »France Observateur« članek, ki ga prinašamo v skrajšani obliki.

... Ko človek prečita razne članke, objavljene nedavno v partijskem tisku, se mu najprej vsiljuje ugotovitev: oni sami potrjujejo, da je vodstvo KP ostalo pri starih stalinskih metodah, ki jih je 20. kongres KPSZ obsodil — pri zavračanju razprav, surovih obtožbah in kratkem postopku, pri označitvi sleherne kritike za »napad« na partijo itd. Odgovor CK desetim članom partije, ki so podpisali pismo, katerega sicer »Humanité« ni objavila (pismo s podpisni Picasa, Parmelaina itd.), je značilen; praktično sploh ne odgovarja na bistvena vprašanja (»partija ni klub za diskusije«). CK ni upošteval misli, da imajo podpisniki nemara prav, da skušajo popraviti življenje znotraj partije. Ne »Hoteli so osnovati svojo strujo in so ravnali frakcijsko.«

Ne občutim tici »mržnje«, niti »nevolje« nasproti partiji. Rekel sem, da gre partija po mojem mnenju po napačni politični liniji, ki jo pelje v osamitev in ki onemogoča, da bi ustvarili enotno fronto. Rekel sem, da so ostali mnogi voditelji prepričani stalinsti. Zdi se mi, da še nadalje uporabljajo metode in miselne obrasce, ki so popolnoma stalinstiški. Zadnji govor R. Guyauda v CK to zelo prepričljivo potrjuje. Toda zakaj to taji? Mar je pošteno, kar trdi Maurice Thorez: »Stalinizma niti ni bilo: ta izraz sodi v besednjak naših nasprotnikov.« Zares moramo strmeti! Mi vsi z Maurice Thoremom na čelu smo bili razglasili, da smo »ponosni, ker smo stalinsti«, da je »treba biti vreden lepega imena stalinst«. Kako so bili mogoči stalinsti brez stalinizma? Sicer pa še zdaj krasijo dvorane za sestanke v ulici Lafayette (sedež CK KPF — op. ur.) Stalinovi kipi in portreti. Imeti drugačne misli od tistih, ki jih vsiljuje vodstvo partije, javno povedati, kar misli in govori tisoč članov partije — to ni zločin in ne izdajstvo. Jaz nisem razkril skrivnosti: vsi vedo, da se v partiji prepletajo nasprotni težnje in da se razvija ta boj v mednarodnem obsegu, in sicer javno. Sicer pa Raymond Guyaud očitno kritizira poljsko, jugoslovansko, italijansko partijo. Zakaj torej ne bi jaz očitno kritiziral vodstva francoske? Guyaud je v zvezi s poznanskimi dogodki govoril o »poskusu državnega udara«, ki naj bi ga bile zasnovali »vojnouhujskaške in fašistične sile« na Poljskem. O vodilni akciji delavskega razreda na Poljskem in o njegovem gibanju, ki je omogočilo poljskemu socializmu, da je dobil novo obliko, ni spregovoril besede. Podobno je govoril o dogodkih na Madžarskem, ki da jih je »izzval

mednarodni imperializem«, Petöfijev klub pa da je bil »središče zarote«. Po njegovem mnenju je med drugim treba pozdraviti sovjetsko intervencijo z zadovoljstvom. Ogorčeno napada Tita in ga obtožuje »grobe potvorbe«, ker je rekel, da se na Madžarskem ne borijo samo hortyjevci, marveč tudi delavski razred in ljudstvo, ker trdi, da ne gre samo za »kult osebnosti«, marveč za sistem, ki ga je poročil. Guyaud govori, kot da Tito »pod sistemom« razume socializem, medtem ko Tito dejansko obsoja »stalinistični sistem«, »birokratski aparat«, »ignoriranje vloge in težaj delovnih množic«, zlovesčo vlogo tistih voditeljev na Vzhodu in Zahodu, »ki nasprotujejo demokrati-zaciji ter sklepom 20. kongresa in ki so mnogo prispevali, da se je utrdil Stalinov sistem ter se tudi zdaj trudijo, da bi ga obnovili.«

Nisem sam. Na Poljskem, v Jugoslaviji, na Madžarskem se milijoni ljudi borijo za zmago demokratičnega in revolucionarnega socializma. V komunističnih partijah po vsem svetu kakor tudi v KPF partiji zadržno hočejo odstraniti dejanske ostanke stalinizma, viliti mednarodnemu delavskemu gibanju novih sil.

Kako Kadar opravičuje ukrepe vlade proti delavskim svetom

Budimpešta, 12. dec. Radio Budimpešta je sinoči oddajal razgovor predsednika vlade Janosa Kadarja z delegati podjetij na področju 20. rajona Budimpešte. V odgovorih na njihova vprašanja je med drugim izjavil, da izgubljajo protirevolucionarne sile čedalje bolj tla pod nogami, da pa ni dvoma, da se jim je posrečilo zapejati veliko število postnih delavcev. Vpliv protirevolucije na množice se je po njegovem mnenju znatno zmanjšal. Več razlogov je, je dejal, da zdaj protirevolucija, ki so jo bili potisnili ob stran, čedalje bolj besni. Besna je, ker so začeli v vsej državi organizirati Socialistično delavsko partijo Madžarske. Partiji in partijske organizacije pa še niso zadostni delavni in še vedno nima-

P O I Z G R E D I H V S Z C Z E C Z I N U

DELAVSKA MILICA NA POLJSKEM bo v bodoče onemogočila incidente v škodo dežele

(OD NAŠEGA POSEBNEGA DOPISNIKA)

Varšava, 12. dec. »Dosežena meja potrpljenja«, to je sklep vsega poljskega tiska in javnosti po večerajšnjih dogodkih v Szczeczinu. Javnost zahteva odločno akcijo, da bi onemogočili nadaljnje izpade pobalnov in drugih neodgovornih elementov, med katerimi bi utegnili biti tudi provokatorji. Danes so vsi časniki polni opisovanja dogodkov, ki so se večeraj odigrali v Szczeczinu.

Pobalini so napadli dva miličnika, ki sta bila aretirala nekega pijanega razgrajaca, prevrnili neki avto in ustavili promet. Bilo jih je več sto. Potem so odšli po mestu in vzklicali razna gesla, med njimi tudi protisovjetska. Ljudje so mirno opazovali to razgrajško družbo, ki je dobivala »ojačenja« in ki se je kmalu razdelila v več skupin. Ena je razbijala okna na komisariatu milice, druga pa na državnem tožilstvu. Ista skupina je skušala napasti zapore, pa so jo pripadniki korpusa javne varnosti in miličniki pregnali. Približno dve uri po prvih incidentih je več pobalnov prišlo pred sovjetski konzulat, kjer so razbili okna, vdrli v poslopje in raz-

bilij vse, kar jim je prišlo pod roke.

Medtem so se tudi že mimo-idoči postavili na sovražno stališče proti razgrajcem. Studente iz študentskega naselja in skupine delavcev so jih začeli pozivati k redu. Videč, da je njihov poziv zaman, so začeli pomagati milici pri obnavljanju reda. Tik pred polnočjo je začela skupina fantičev na nekem križišču ustavljati ljudi in je skušala organizirati nekakšen miting, pa so jo miličniki razpustili. V mestu so bili ljudje večeraj zelo nezadovoljni s pričo izgrediv. Na zborovanih so postavili zahtevo, naj oblasti napravijo izgrediv konec in krivce strogo kaznujejo.

»Tribuna Ludu« v današnjem uvodniku navaja še več primerov »dejavnosti« raznih razgrajcev in sovražnih elementov, ki ogrožajo red in mir v deželi. Iz tega časnik povzema sklep, da nekaj ni v redu z varnostjo in redom in da ju je treba obnoviti. Časnik kritizira aktivnost opazovalcev, ki ne vidijo, kako nevarni so taki izpadi za Poljsko.

»Mar pasivni opazovalci ne

razumejo, da so na Poljskem mračne sile in kriminalni tipi, da imajo opraviti s sovražnimi silami, ki so življenjsko zainteresirane na zmedah, na omrtvičenju oblasti, da se Poljaki ne bi mogli sami postaviti na lastne noge in rešiti iz sedanjega težavnega položaja, marveč da bi postala Poljska središče izgrediv in nemirov? Te sovražne sile so pripravljene uporabiti malone vsak incident, ki je videti na prvi pogled samo pobalinski in ki nima političnega značaja. Tako so izpadi pobalnov zadnje čase prerasli v določeno politiko.«

Aktivno sodelovanje delavske in študentske milice v zatiranju izgrediv časniki pozdravljajo kot pozitiven činitelj in dokaz, da najbolj aktivni del družbe razume, kolikšna nevarnost je skrita v teh na videz nepomembnih izgredivih. »Tribuna Ludu« meni, da mora vsa poljska družba spoznati to in pomagati milici pri obnavljanju reda. Časnik nadalje piše, da bodo izpadi pobalnov neusmiljeno zadušeni, kakor to tudi zaslužio. »Treba je jasno povedati, da ne bomo dopustili gangsterjem, da prevzamejo stvari na Poljskem v svoje roke ne glede na to, ali so običajni kriminalci ali pa delajo pod krinko politike. Ne bomo dopustili napadov na milico, ki mora zagotoviti zakon in red v deželi. Boj za novo Poljsko je tudi boj za višjo raven kulture in civilizacije, kajti naša dežela ne sme biti podobna divjemu zapadu.« Časnik nadalje piše, da samo administrativni ukrepi ne zadostujejo, da bi dosegli ta cilj. Treba je razgibati državljane, ki morajo sami nastopiti proti razgrajcem in provokatorjem.

Partijske organizacije v velikih podjetjih naj organizirajo delavski razred, da aktivno nastopi proti razgrajcem in da se vključijo v vrste delavske milice. Po vsej deželi ustanovljajo odrede delavske in študentske milice, ki bo imela vozila in orožje in od katerih pričakujejo, da se bodo uspešno in hitro postavile po robu krivdo za to Centralni delavski svet Budimpešte.

vlada postavila po robu teritorialnim svetom. To ne pomeni, je rekel Kadar, da v delavskih svetih ni postenih ljudi, vendar pa je v njih manjšina, ki nima z delavskim razredom nič skupnega. Kadar je poudaril, da nihče ne misli na to, da bi delavske svete v podjetjih razpustili.

Opozoril je na težavni položaj v gospodarstvu zaradi pomanjkanja premoaga. Če bo to trajalo še naprej, bo ostalo brez dela na deset tisoč delavcev. Po njegovem mnenju pa nosi glavno krivdo za to Centralni delavski svet Budimpešte.

Položaj na Madžarskem

Stavka se nadaljuje — Krvavi incidenti v Egerju in demonstracije v Kečkemetu

(Od našega posebnega dopisnika)

Budimpešta, 12. dec. (po telefonu). Drugi dan 48-urne stavke je bila podoba Budimpešte bolj ali manj nespremenjena. V večini podjetij se je stavka nadaljevala. Mestni promet je bil domala prekinjen. Tramvajji so vozili samo na nekaterih progah v predmestjih, v središču mesta pa je obratovalo nekaj trolejbusov.

Dopolodne je bilo odprtih nekoliko več trgovin, kakor večeraj, in sicer po večini trgovine z živili, pa tudi nekaj drugih. Promet v gostilnah se je zmanjšal. Nekatero so ostale zaprte, ker je vlada od danes naprej prepovedala točenje alkoholnih pijač na vsem ozemlju Madžarske.

Ljudje hodijo po ulicah z zaskrbljenimi obrazi. Politični negotovosti se vse bolj pridružujejo skrbi za vsakdanjo preskrbo. Družinske zaloge živil se krčijo, oskrbovanje pa je neredno. Zima je na pragu. Ljudje so utrujeni, hkrati pa razburjeni, živčni.

Radio je danes poročal, da sta bila aretirana bivši predsednik razpuščenega Centralnega delav-

skega sveta Budimpešte Šandor Racz in član tega sveta Sandor Ball. Zaradi te vesti so nekatera podjetja zagrozila z nadaljevanjem stavke. Aretacije, zlasti tiste v podjetjih, vzbujajo nervozo, na drugi strani pa je vedno več terorističnih dejanj, katerih povzročitelji ostanejo največkrat neznan. Večeraj je nekdo streljal na trolejbus, ker je začel voziti. V nekem drugem kraju so streljali na strojevodjo lokomotive. So primeri, da skupine mladih ljudi groze poslovojem trgovinskih obratov, da jih bodo razbili, če jih ne zapro.

Komentarji o zadnjih vladnih ukrepih so zelo različni. Nekateri odobravajo uvedbo naglih sodišč in druge varnostne ukrepe, ker menijo, da je treba za vsako ceno vzpostaviti red. Drugi izražajo bojazan, da pomenijo ti ukrepi obnavljanje metod, ki spominjajo na Rakosijevo dobo. Mnogi neugodno komentirajo razpust pokrajinskih delavskih svetov in menijo, da je prav to vzrok za široko stavkovno gibanje.

Po večerajšnjih dopoldanskih demonstracijah v Egerju, ki so se končale brez spopadov, je zvečer prišlo do incidentov. Policija je hotela razgnati demonstrante, ki pa se ukazom niso pokorili. Padli so strelji, pri čemer sta bila dva človeka ubita, trije pa ranjeni. Danes so se demonstracije nadaljevale in je spet prišlo do streljanja.

Po poročilih iz notranjosti se je stavka v mnogih krajih nadaljevala. Opaziti pa je bilo več odprtih trgovin z živili kakor prejšnji dan. Manjše demonstracije so

Urejanje obmejnega prometa na Goriškem

Beograd, 12. dec. (Jugopres). 14. decembra se bo začelo v Vidmu zasedanje italijansko-jugoslovanske komisije za obmejni promet. Razpravljali bodo o izvajanju videmskega sporazuma, podpisanega 20. avgusta 1955. Ta sporazum ureja tudi vprašanje dvo-lastniških posestev, avtomobilskih in pomorskih zvez itd.

Ču En Laj o stikih med Kitajsko in Burmo

Rangun, 12. dec. (Nova Kitajska). Ču En Laj je izjavil voditeljem burmanske Protifašistične narodne lige svobode, da je vsa vprašanja med Kitajsko in Burmo moč razumno urediti z miroljubnimi pogajanjmi. Gospodarsko sodelovanje je v prid obema deželama, brez slehernih pogojev in v skladu s petimi načeli miroljubne koeksistence. »Takšno sodelovanje pospešuje neodvisni napredek gospodarstva obeh dežel in v nobenem primeru ne zavira Kitajske in Burme, da ne bi na temelju enakosti sodelovali s sleherno drugo deželo.« Kitajska in Burma naj še više dvignejo zastavo petih načel in izpričata, da lahko dežele z različnimi družbenimi sistemi žive v mirnem sožitju.

Zatem je govoril o strahu in preziru nekaterih dežel nasproti Kitajski. Kitajska »se mora še bolj zavzeti za izpolnjevanje petih načel v mednarodnih odnosih in za bolj proti šovinizmu.«

Prihod enot za čiščenje Sueškega prekopa

Port Said, 12. dec. (Reuter). General Wheeler, ki vodi dela za čiščenje Sueškega prekopa, je na današnji tiskovni konferenci izjavil, da bodo prve enote za dviganje potopljenih ladij prispele na področje prekopa v teku 78 ur.

Zgornji dom izrekel zaupnico vladi

London, 12. dec. (AFP). Britanski Zgornji dom je nocoj zavrnil predlog laburistov o kritiki vladne politike v zvezi s Suezom s 136:39 glasovom, predlog liberalov pa s 122:14 sprejel pa je vladni načrt resolucije s 120:37 glasovom.

ble v raznih krajih. Iz pokrajin, ki jih stavka ni zajela, prihajajo vesti, da se je delo nadaljevalo, kolikor ga ni preprečilo pomanjkanje električne energije.

Poostren zakon o naglih sodiščih na Madžarskem

Budimpešta, 12. dec. Kakor poroča radio Budimpešta, je bil zakon o naglih sodiščih dopolnjen z naslednjo določbo: Če naglo sodišče ugotovi krivdo obtoženega za katerokoli dejanje, ki spada v delokrog naglega sodišča, se obtoženec obsoja na smrtno kazen.

Nixon pojde v Avstrijo

Augusta, 12. dec. (AP). Podpredsednik ZDA Nixon bo na Eisenhowerjevo zahtevo prihodnji teden odpoval v Avstrijo, kjer bo proučil vprašanje madžarskih beguncev in ukrepe, ki naj jih v zvezi s tem podvzamejo ZDA.

Razgovori med poljsko in vzhodnonemško partijo

Varšava, 12. dec. Kakor poroča radio Varšava, so bili večeraj v glavnem mestu Poljske razgovori med delegacijama Centralnega komiteja Nemške enotne socialistične stranke in Centralnega komiteja Poljske združene delavske partije. Razgovori o vprašanih, ki zanimajo obe partiji, pravi radio Varšava, so potekali v vzdušju iskrenosti, prijateljstva in medsebojnega razumevanja ter so potrdili soglasnost gledišč v vseh obravnavanih vprašanjih.

Incident v Severni Irski

Belfast, 12. dec. (Reuter). Irski nacionalisti so sinoči vdrli v Severno Irsko in z orožjem napadli neko sodno poslopje, nekatera vojska in policijska poslopja in pomožno postajo londonskega radia v Londonderryju. Radijska postaja je popolnoma razdejana. Nacionalisti so razstrelili tudi most v Inismoru in močno pokodovali most v Newton Butlerju. Z razstrelitvijo so uničili tudi sodna poslopja v Magerfetu, policijsko postajo v Newryju in vojašnico v Eniskillenu.

Glavni namen Irske republikanske armade je združitev Irske, če je treba, tudi s silo. V številnih krajih v Severni Irski je policija nocoj preiskala hiše znanih pristašev Irske republikanske armade in aretirala pet ljudi, ki jih bodo postavili pred sodišče. To so največji incidenti irskih nacionalistov v zadnjem letu. Pred dvema letoma in pol so pripadniki Irske republikanske armade napadli vojaške barake v Goughu in odnesli okrog 300 pušk z municijo. Odtlej so od časa do časa napadli javna poslopja in posameznike v Severni Irski.

GOSPODARSKIM ORGANIZACIJAM

V PRIPRAVI JE NAŠA NOVA VELIKA IZDAJA MIHAILA SČEKICA, NENADA BUTASA, BLAŽIJE PAJOVIČA, SLAVKA LISAVCA IN ING. MIHAILA PULETIČA, V REDAKCIJI ING. BOZIDARA RACETA

PREDPISI

o zaključnem računu gospodarskih organizacij za leto 1956

Z VSEMI POJASNILI, UREDBO, NAVODILOM, PRIMERI ZA IZDELAVO ZAKLJUČNEGA RAČUNA ITD.

IZDAJA V LATINICI — CENA 850 DIN

Naročila za to veliko izdajo, kakor tudi za obrazce za izdelavo zaključnega računa — bilanca za leto 1956, je treba zaradi omejene naklade poslati takoj naravnost na naš naslov

Vsa naročila bomo izvrševali po povzetju, brez plačila doštine!

Ce nakažete denar za priložnik vnaprej, označite na hrbtni strani denarne nakaznice, da je znesek namenjen za izdajo: »Propisi o završnom računu privrednih organizacija za 1956 godinu«

»SAVREMENA ADMINISTRACIJA«

ZALOŽNIŠKO-TISKARSKO PODJETJE

Beograd, Prizrenska 6 — poštni predal 479

PO TRAGEDIJI NA OTROŠKI KLINIKI V SKOPLJU

Teško je govoriti o tem, a še težje molčati...

Ugledni zdravstveni strokovnjaki govore o naukih, ki jih je treba povzeti iz tragičnega dogodka v Skoplju

Tragedija na Otroški kliniki v Skoplju, v kateri je došlo izgubljenju življenja 23 otrok, je boleče odjeknila pri vseh naših ljudeh. Ta drama je posebej vznemirila zdravstvene delavce po vsej deželi.

Sedaj ni moč z ničimer nadomestiti tistega, kar ne bi smeli izgubiti. Ta huda izguba je spodbudila zdravstvene delavce, da o njej vsak dan razpravljajo. Ko povzemajo iz te tragedije nauk, opozarjajo na tisto, kar v naši zdravstveni službi še ne velja. O tem smo se razgovarjali tudi z uglednimi zdravstvenimi delavci iz Beograda.

Zdravnik je želel pomagati bolničarju. Sedem dni mu je razlagal, kako je treba opravljati pomožne posle v zdravstveni službi. Nekoga dne pa je dočela po naključju naletela na tega — v sedmih dneh »izsolanega« bolničarja, kako vodi neko zdravstveno postajo in pregleduje bolnike.

Mimo tega je bila zastopavljena še ena važna stvar: dobra organizacija dela v zdravstvenih ustanovah. Povrnilo se nazaj: kaj takega se ne bi smelo nikoli več pripetiti. To moramo imeti stalno pred očmi in ne smemo dovoliti, da posamezne posle opravljajo ljudje, ki zanje sploh niso kvalificirani. Pogosto je namreč tistemu, ki ima malo znanja, videti vse izvedljivo in meni, da lahko vse napravi.

V industriji se najbolj pogosto ponesrečijo tisti delavci, ki se dela še niso privadili. Stroj pa ne vidi, dela s svojim mehanizmom. Če se delavcu, ki dela neprevidno in brez zadostnega znanja, danes še nič ne pripeti, pa ni izključeno, da mu bo stroj že jutri odrezal roko.

Kadar gre za delavca v zdravstveni službi, moramo od njega zahtevati veliko več. Ne le, da mora biti usposobljen za delo, ki ga opravlja, marveč mora biti tudi človekoljuben in socialen, da ne gleda na bolnika kot na predmet in da se zaveda svojega odgovornega poklica. Izbor med temi delavci ne sme biti površen. Pri tem naj opozorimo tudi na organizacijo dela, ki v mnogih primerih šepa, ter na nujno potrebno strokovno nadzorstvo, ki ga sedaj še nimamo, prav tako pa tudi na vse drugo, kar »šepa« in kar je brezpogojno treba zdraviti in ozdraviti. Če smo doslej samo deloma našli vprašanja, nas primer v Skoplju opominja, da moramo v zdravstveni službi sleherni stvar brez odlašanja postaviti na svoje mesto.

Ti in številni drugi podobni primeri pričajo, da pojavi malomarnosti, neodgovornosti in primitivizma, ki utegnejo pripeljati do hudih tragedij, niso tako redki in da je treba biti skrajno obziren in čuječ pri tako odgovornem delu, kot je zdravljenje ljudi. To prav tako opozarja, da s sredstvi, ki smo jih doslej nemalo vlagali, ni moč dočela urejati problemov zdravstvene službe, če so ta sredstva namenjena samo graditvi zdravstvenih ustanov, a ne ljudem, ki je predvsem od njih odvisno, kako bo ta služba poslovala. V šolanju zdravnikov smo prišli že precej daleč, ti sami brez srednjega in pomožnega osebja, ki mora biti prav tako strokovno in šolano, ne morejo mnogo doseči.

PRI NAŠEM DELU NISMO IMELI DOVOLJ OSEBNE ODGOVORNOSTI

Dasiravno je Zveza zdravniških društev, ko je analizirala desetletno delo in razvoj zdravstvene službe, ugotovila številne pomanjkljivosti — opozarja prof. dr. Božidar Djordjević, prorektor beograjske univerze in generalni tajnik Zveze zdravniških društev Jugoslavije — pa tragičen dogodek v Skoplju izpričuje, da mi, zdravniki, vzlic temu, da skupnost odvajala maksimalna sredstva za razvoj zdravstvenih

Devizni tečaj

Na rednem sestanku so bili dne 11. decembra 1956 zaključki po naslednjih tečajih:

US dolar 5.100, 6.500, 5.109,04, 1.637,01; Lstg — 17.114,29, 18.000, 2.042,45; DM 201.500, 190.000, 205.700, 2.779,90; Bfrs — 11.154,19, 6.838,61, 1.039,76; Ffrs — 1.380,24, 1.408,49, 1.543,23; Sfrl 94.590, 87.715,28, 84.766,67, 1.135,56; Lit 935, 832,41, 935, 1.847,91; Lit STT — 519,09, 459,02, 537,54; Lit Gor. 462, 540, 462, 862,50; Hfl — 86,351,52, 80.000, 913,33; Eg. Lstg 2.500, 2.600, 2.884, 234,74; o. dolar Avstr. — 6.473,47; — 1 o. dolar Dan. — 1.500, 1.312,22, 337,40; o. dolar Fla. 605, 780, 795,71, 165,23; o. dolar Norv. 720, 1.026,81, 988,08, 229,36; o. dolar Grč. 1.100, 1.580, 1.437,38, 329,12; o. dolar Turč. 601, 974,67, 806,55, 164,95; o. dolar Izr. 930, 1.261,51, 1.192,74, 197,44; o. dolar Arg. — 1.130, — 1 o. dolar Braz. — 793,61; — 1 o. dolar ZSSR — 1.623,81; — 1 o. dolar Madž. 850, 1.050, 963,91, 221,30; o. dolar Polj. — 1.762, — 1 o. dolar CSR 2.160, 2.015,92, 2.187,83, 629,27; o. dolar Bolj. 690, 1.182,39, 903,12, 201,04; o. dolar Rom. 1.300, 279,56, 1.079,04, 259,34; o. dolar Vzh. Nem. 2.000, 1.625, 2.000, 566,66; o. dolar Albanija 670, 588, 624,51, 108,17; o. Lit Koper 326, 481, — 809,59; o. L. Kina — 3.744,80, 4.500, 471,42.

Opomba: številke pomenijo: 1. tečaj v Ljubljani, 2. predhodni srednji tečaj FLR, 3. srednji tečaj FLR, 4. azijo

nujno potrebna. Tudi etično vzgojo precej zanemarjamo. To pa izpričuje, da se morajo družbene organizacije zdravstvenih delavcev razen strokovnih vprašanj ukvarjati tudi s tem.

ZAUPANJE V ZDRAVNIKA JE ODVISNO TUDI OD NJEGOVE MORALNO ETIČNE VRLINE

Sekretar Sveta za ljudsko zdravje LR Srbije dr. Jovan Ristić opozarja, da smo doslej posvečali veliko skrb strokovnemu usposabljanju zdravstvenih delavcev, kar ni bilo slabo, pri tem pa smo pozabljali na njih moralno etično vzgojo. Slednje moramo celo še bolj poudariti, kajti brez tega ni zaupanja v zdravnika.

Zdaj še nimamo sistematičnega nadzorstva, nadzorstva nad strokovnim delom zdravstvenih ustanov. Nekaj pravzaprav imamo, vendar samo tedaj, ko je treba gasiti požar; to pa je nedvomno Sizičovo delo. Zadevne predpise pripravljamo. Le-ti bodo bržčas pomenili zelo veliko, saj bodo dopolnili veliko vrzel in pripomogli k temu, da bomo spoštovali tiste norme, ki so obvezne za slehernega zdravstvenega delavca.

Tragedija v Skoplju je več kot boleča. Človek le s težkim srcem govori o njej, še težje pa o njej molči. Če bi bilo na tej kliniki delo organizirano, kakor je treba, če bi vedeli, kaj kdo dela in kaj sme, oziroma kaj ne sme delati, z drugimi besedami, ko bi bilo več osebne in kolektivne odgovornosti — do takšne tragedije sploh ne bi prišlo.

Kirurg na primer umiva po četrti uri roke z vročo vodo in spet natakne razkuženo rokavice, saj ne more zanesljivo vedeti, ali sta njegovi roki nevarni za odprto rano. Zelo pogosto pa je moč videti bolniško sestro, da prime z roko konico igle, s katero bo zdravnik dal injekcijo. Ona ni kriva, da ne ve, kaj je sepa in kaj asepa. Skrajno odgovorno pa je komu zaupati, oziroma ravnodušno opazovati, kako opravlja posle, za katere ni usposobljen.

MARSIKAJ NI V REDU ZARADI POMANKANJA DOBRE ORGANIZACIJE DELA

V mnogih zdravstvenih ustanovah »šepa«, opozarja primarij dr. Dragoslav Stojanović, upravnik železniške bolnišnice na Dedinju — zaradi pomanjkanja dobre organizacije v delu, ki je odvisna predvsem od vodstva ustanove, prav tako pa tudi od slehernega člana kolektiva. Dobra organizacija, disciplina in odgovornost pa so stvari, ki jih ni moč ločiti drugo od druge. Če je vsakdo postavljen na tisto mesto, ki ustreza njegovi strokovni izobrazbi in če je nadzorstvo nad strokovnim delom slehernega posameznika vse od upravnika bolnišnice prek načelnikov vseh oddelkov — se le stežka primerijo nezaželeni incidenti.

Tragedija v Skoplju in vse, kar ni v redu v zdravstvenih vodstvih, je takšen opomin, ki nas zavezuje k skrajni budnosti v vsej zdravstveni službi. Na primer nimamo predpisov, ki bi v naši stroki — posebno za zdravnike, srednje in pomožne osebe, urejali pristojnost po kvalifikacijah, in celo niti tega, za katere posle je potrebna določena kvalifikacija. Prav tako nimamo šol za bolničarje. Res, da so pomožne osebe pogostokrat ljudje »z grehi« in brez slehernih izobrazbe, zaradi česar so jim sicer povsod zaprta vrata, torej ljudje z ulice. Tega pa ne bi smelo biti.

NIHČE NE MORE BITI BREZ ODGOVORNOSTI

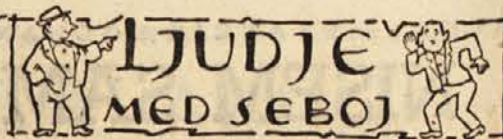
Šef urološke klinike medicinske fakultete v Beogradu prof. dr. Sava Petković poudarja, da nihče v zdravstveni ustanovi ne more biti brez odgovornosti. Razume se, da je, mimo tega, da je vsak posameznik sam odgovoren za svoje delo, odgovoren tudi voditelj ustanove, ki mora vedeti, kako njegov podrejeni dela in v kolikšni meri je sposoben za tisto, kar napravi.

V zdravstveni službi je še marsikaj pomanjkljivega, najhujše pa je to, da namesto, da bi stvari uredili kot je treba, po navadi delamo tako, kakor moramo. Velikanska gmotna sredstva odvajamo za zdravstveno službo. Toda učinek ni v sorazmerju s tistim, kar vlagamo vanjo. Čemu v bolnišnicah razkošje? Čemu razpavati, ko imamo vendar ambulante brez oken ali kirurških sob s popokanimi zidovi in odpadlim opazem? Bolnikom je treba nuditi vse, kar je nujno potrebno, ne pa tudi tistega, kar je povsem nepotrebno.

Tudi sistem nagrajevanja zdravstvenega osebja ni dober. Mar je moč kirurga, ki vselej ostane preko svojega delovnega časa, plačati samo po delovnem času. Kirurg pa hiti in dela podnevi in ponoči, ker mu zavest in poklic ne dovoljujeta, da bi pustil na cedilu bolnika, ki mu je dolžan pomagati ne glede na delovni čas. Podobno je tudi s srednjim in pomožnim osebjem, ki nosi veliko breme zdravstvene službe. Mar se more bolničar, ki ima vsak dan opravka z umazanimi in okuženimi predmeti, izenačiti v nagrajevanju s prodajalko čokolade v »Na-Mi«? Zategadelj ni nič čudnega, da se takega dela čisto lotijo samo ljudje, ki so nesposobni za kakršno koli drugo delo, to osebe pa je marsikdaj tako, da bi ga radi zamenjali, le če bi bila kakšna druga izbira.

Ljudi v zdravstveni službi je treba nagraditi po delu, ki ga opravljajo, in po njihovi odgovornosti. V tem primeru se ne bi pripetilo, da zelo dobra bolniška sestra, ki ji je dala skupnost stipendijo, da v tujini študira nego bolnika, klinika pa za ta čas še plača, po vrnitvi v domovino odstopi.

Na koncu velja poudariti tisto, kar je v začetku dejal prof. Todorović, da je treba hitreje zdraviti vse tisto, kar je v zdravstveni službi bolno. R. L.

Zlorabil je razumevanje

Dokler bo v mestih stanovanjska tiska, bo marsikateri ki je pretentala staro ženo, zaprebitalec z grenkobo pomislil na pojma: najemnik, podnajemnik. Eden zaradi takih, drugi zaradi drugačnih težav.

Ko je še živela družina skupaj, so imeli na razpolago udobno, trosobno stanovanje. Smrt moža, časna zaposlitev sina izven Ljubljane in mati je ostala sama v stanovanju. Marsikdo je v takem primeru našel tisoč izgovorov in netočnih podatkov, samo da bi obdržal stanovanje neokrnjeno. Ne tako ona. V dve prazni sobi je sprejela družino, ki je bila brez stanovanja in čeprav je bila sama najemnik stanovanja, tega ni izrabila za razna nagajanja, ki jih neredkokdaj boleče občuti jo mnogi podnajemniki.

Dobrota pa ne naleti vsekdar na razumevanje. Nekaj lepših besed sem in tja, zagotovilo »samo zaradi nevažne formalnosti«, neizkušnost in zapeljivost ženske — in podpisala je, ne da bi sama dodobra razumela kaj, podtaknjeno izjavo, da odstopa stanovanje došli družini, sama pa ostane podnajemnik v sobi s souporabo kuhinje.

Vrnil se je sin z ženo in kmalu je privekal na svet tudi otrok.

Stiska v eni sobi še ne bi bila

la tako huda, če ne bi družina, ki je pretentala staro ženo, zaprebitalec z grenkobo pomislil na pojma: najemnik, podnajemnik. Eden zaradi takih, drugi zaradi drugačnih težav.

»Tu je papir, tu podpis, najemnik stanovanja smo mi!« — »Ne upam si več ganiti v stanovanju, ki je bilo včasih naše,« potoži žena, ki je prav v tem stanovanju nekaj časa med okupacijo skrivala pisatelja Prežih Voranca.

Pri takem nerazumevanju sočloveka za izkazane dobrote se je na žalost pokazal kot resničen pregovor, da je dobrota sirota. Tega pa pri nas ne bi smelo biti. Življenje postaja namreč pretežko, če ljudje nima razumevanja drug do drugega.

Svet za socialno varstvo: »Poklicali bomo človeka tu sem in mu to povedali.«

Nobena pogodba in noben izsiljen podpis ne odvežeta nikogar od tega, da ima human odnos do sojudi. In celo do takih ljudi, ki so mu v stiski nudili streho nad glavo.

Nina Trnovc

POZIV RDEČEGA KRIZA SLOVENIJE

Zbiralna akcija za rabljena oblačila

Pogosto slišimo pripombe pa tudi predloge iz ljudstva: »Zakaj ne bi začel Rdeči križ zbirati razna rabljena oblačila, ki so marsikje v omarah, podstrešjih in drugod nerabna, mnogim pa bi bila še vedno tako dobrodošla kot nova. Koliko imamo družin v mestih, kjer otroci hitro odrasčajo obleki, obutvi, perilu, nimajo pa bratov in sestric, ki bi za njimi nosili in neredko žene ne vedo kam s temi predmeti...«

Izza hudih povojnih let, ko je skoraj sleherni izmed nas začel iz nič, pa do danes so se gmotne razmere marsikomu že toliko izboljšale, da bi mogel pogrešiti kak kos osebne, sicer rabljene garderobe in jo pokloniti Rdečemu križu za nekoga v stiski. Pa bo morda kdo dejal: »Saj te vendar podpira občinsko socialno varstvo, čemu sedaj še Rdeči križ?« Res je, vendar so potrebe in število teh še vedno večje, kakor pa zmorejo izdatkov naši občinski proračuni. Zlasti pogosto nastopajo takšne izredne potrebe (zlasti v obleki in obutvi), katerih niti ni moč predvidevati v teh proračunih. Še vedno čutimo posledice vojne. K temu pridejo še primeri osebnih, družinskih in elementarnih nesreč, kot so n. pr. požari, poplave itd., in četudi bodo naše ekonomske razmere z leti še tako dobro urejene, se bodo vedno še pojavljali primeri, ko bo morala družba poseči vmes in nuditi neposredno pomoč.

Trenutno stanje je takšno, da so zaloge, s katerimi je razpolagal Rdeči križ iz mednarodnih virov, skoraj pošle, na vrata odborov Rdečega križa pa trka z nastopajočim mrazom več in več ljudi. Zato smo se odločili za zbiranje raznih oblačil, perila in obutve, da iz tako zbranega

ustrežemo najnujnejšim proslencem. Zbiralne akcije naj bi vodili posamezni okrajni odbori Rdečega križa. Neposredno zbiranje pa naj bi izvedla naša šolska mladina s pomočjo organizacije Podmladka, šolskih vodstev in osnovnih organizacij Rdečega križa na terenu, ker smatramo, da bo tak način zbiranja ugodno vplival na našo mladino, tudi iz vzgojno etičnega stališča.

Letošnja akcija naj se izvede od 23. do 30. decembra t. l., sicer pa naj bi bila taka akcija vsako leto v programu našega Rdečega križa.

Prosimo vso našo javnost in šolska vodstva, da z razumevanjem sprejmejo pobudo Glavnega odbora Rdečega križa Slovenije in po svojih močeh pomagajo k uspehu akcije.

Metalka
TRGOVSKO PODJETJE Z ŽELEZNINO
(prej »ŽELEZNINA«)
LJUBLJANA

sporoča cenjenim odjemalcem, da bo podjetje imelo

LETNI POPIS BLAGA
(inventuro)

OD 20. DO 31. DECEMBRA 1956

Ker v času popisa ne bomo mogli izdajati blaga, prosimo cenjene odjemalce, da se s potrebnim blagom pravočasno oskrbe.

»METALKA«, Ljubljana

R A Z P I S

ISKRA

TOVARNA ELEKTROTEHNIČNIH IN FINOMEHANIČNIH IZDELKOV • K R A N J

RAZPISUJE SLEDEČA DELOVNA MESTA ZA:

INŽENIRJA KEMIJE

KEMIKA s srednjo tehnično šolo

VEČ INŽENIRJEV strojne in elektrostroke

VEČ TEHNIKOV strojne in elektrostroke

VEČ ABSOLVENTOV ekonomske fakultete

VEČ ABSOLVENTOV srednje ekonomske šole

Nastop takoj ali po dogovoru. — Plača po tarifnem pravilniku. — Ponudbe z dokumenti (kratek življenjepis, prepis diplome), pošljite presonalnemu oddelku.

ISKRA

tovarna elektrotehničnih in finomehaničnih izdelkov • KRANJ

PRED OBČNIMI ZBORI SZDL V POMURJU

Premalo članov in premalo stikov z njimi

Po ustanovitvi novih občin v Pomurju je dokaj napredovalo tudi delovanje občinskih odborov SZDL; z vodenjem socialistične politike, precej rednim političnim življenjem in njegovo aktualno vsebino so se uveljavili kolektivno, njihove pomoči pa so bili deležni tudi ObLO, organi družbenega upravljanja in družbene organizacije. Njihova slabost pa je bila v tem, da niso dovolj spremljali delovanja vaških odborov SZDL, premalo pa so jim pomagali tudi pri uresničevanju konkretnih nalog na terenu.

Na nekaterih vaških množičnih sestankih so sicer živo razpravljali o važnih lokalnih problemih (delovanje kmetijskih združenj, mladine, gasilcev, krajevnih odborov, komunalne akcije itd.), bilo pa je tudi nekaj vaških odborov SZDL, ki niso dovolj pozorno usmerjali javnega mnenja.

Odbori osnovnih organizacij SZDL so se tudi prerediti sestajali. V občini Cankova so imeli letos povprečno samo po eno sejo. Dokaj boljša je beltiška občina s štirimi sejami na eno VO SZDL. V okraju pa je to povprečje dve in pol seje. Nekateri odbori SZDL so se sestali največ osemkrat. Nekaj pa je bilo tudi takih, ki se sploh niso sešli ali pa so se samo konstituirali. V tem je tudi eden osnovnih vzrokov, da se SZDL še ni zadostno uveljavila v pomurskih krajih.

Se slabše je bilo z množičnimi sestanki, o katerih imajo občinska vodstva SZDL zelo slabo evidenco. Edino za Ljutomeru občino je znano, da je imelo 11 vaških odborov SZDL (vseh je 31) sedemnajst množičnih sestankov. Opuščanje stikov s člani SZDL kajpada ni moglo prispevati k uveljavanju SZDL na terenu, saj se ob takim stanju ni prav nič čuditi, če so neponočni člani spraševali, čemu je SZDL še potrebna. Množični sestanki pa so bili večkrat tudi po vsebini premalo aktualni in zanimivi za ljudi.

Tudi s številom v SZDL vključenih volivcev še ne morejo biti zadovoljni, saj je v štirih občinah na levem bregu Mure (izjema so le občine M. Sobota, Martjanci in Petrovci) vključenih v SZDL manj kot 20 odstotkov volivcev. Najboljša je glede tega

radgonska občina s 5731 člani ali 57 odstotki vseh volilnih upravičencev, najslabša pa občina Grad s 742 člani ali 16 odstotki vseh volivcev. Domala v vseh občinah pada število članov SZDL. V petrovski občini niso sprejeli nobenega novega člana, izgubili pa so jih kar 59. Izjema je samo občina M. Sobota, v kateri so zabeležili edino prirastek 335 novih članov.

Ponekod so člani SZDL preprosto brisali iz seznama, ker se pač zbiralci ni posrečilo dobiti članarine že ob prvem obisku ali pa prizadetega člana takrat sploh ni bilo doma. Tako izključevanje iz SZDL po posameznikih je nevdružno, saj lahko to opravi samo kolektivno vodstvo SZDL ali pa člani SZDL na množičnem sestanku, kar je še posebej priporočljivo. V Pomurju pa je še

živjo tudi pojmovanje nekaterih ljudi, da je pač dovolj, če je član SZDL samo družinski poglavar. Posledica odrekavanja enakopravnosti ostalim družinskim članom pa je očitna v ljudskih odborih in organih družbenega upravljanja, v katerem so vse premalo zastopane žene in mladina. Tu in tam pa še tudi obvelja pri kandidiranju nepravilni kriterij: premoženje, ne pa značaj, poštenost in sposobnost kandidata.

Slabosti, ki jih ni ravno malo, bo potrebno temeljito odstraniti z dobro pripravljenimi letnimi občnimi zbori SZDL, kajti le tako je mogoče pričakovati, da se bo ta vseljenska organizacija tudi v Pomurju bolj uveljavila in zavzela v javnem življenju tisto mesto, ki ji sicer pripada spriču njenega politično-vzgojnega poslanstva.

Uspešno delovanje Društva prijateljev mladine v Ljutomeru

Društvo prijateljev mladine v Ljutomeru je letos zelo uspešno delovalo v mestu samem in tudi v občinskem okolju. Priredilo je sedem vzgojnih predavanj za starše. Predavanja so bila tudi v železnih dverih in Nunski grabi. Pridobili so tudi precej naročnikov za Mladi svet. Društvo skrbi za 25 zdravstveno in socialno ogroženih družin. Posredovalo je v nekaj primerih, ko so hoteli delodajalci odpustiti iz službe edinega rednika družine, posebno potrebnim pa tudi za stanovanja. Članice socialno-zdravstvene sekcije so obiskale 13 družin. Na pobudo društva je bila ustanovljena tudi šolska kuhinja, v kateri dobiva toplo hrano 60 otrok.

Pionirski starejšini svet so na pobudo društva povečali; vanj so vključili tudi zastopnike društev, ki imajo podmladke. Pionirji obeh šol delujejo v številnih krožkih, vendar ni dovolj voditeljev za te krožke. V počitnicah je društvo priredilo plavalni tečaj, v zimski sezoni pa bo s pomočjo Partizana poskušalo organizirati smučarski tečaj, za katerega se šolska mladina zelo zanima. Morda pa so premalo storili za letovanje mladine v počitnicah. Med podmladki posameznih društev sta začela aktivno delovati podmladki mladih planin-

cev in strelcev. V mladinskem tednu so otroci obiskali rojstna doma Stanka Vraza in Frana Miklošiča, imeli so brezplačno kinopredstavo, podjetji »Meso« in »Mlekopromet« pa sta pogostili otroke L. razreda.

Na občnem zboru društva so sklenili, da bodo letos priredili Novoletno jelko tako kot lani. Kulturni program bo pripravila domača Svoboda. V društvu nameravajo ustanoviti tudi posebno socialno-zdravstveno komisijo. Prevzeli bodo tudi skrb za pastirje in vaje v svojem okolju in se posvetili prevzgoji alkoholikov, ki jih je precej v občini.

Društvo je bilo na zboru ležno priznanja občinskega ljudskega odbora,

Kmetijsko gospodarsko šolo lahko povsod organizirajo

V Rečici ob Savinji so pred kratkim ponovno ustanovili kmetijsko gospodarsko šolo, na pobudo krajevnih političnih organizacij, KZ, zlasti pa še tamkajšnjih prosvetnih delavcev. Omeniti moramo, da je v letu 1954 v tem kraju še delovala taka šola. V letu 1955 jo niso mogli organizirati. Letošnji primer pa nam je dokazal, da se šola da organizirati. I. letnik obiskuje 31 kmečkih fantov in deklet. Predavajo prosvetni delavci tamkajšnje šole, strokovne predmete pa strokovnjaki ObLO in poslovne zveze.

PREDVOLILNA ZBOROVANJA ORGANIZACIJ SZDL V GORIŠKEM OKRAJU

Elektrika — največja želja Lokovcev

V pripravah na volitve novih vodstev krajevnih organizacij so v Socialistično zvezo sprejeli precej novih članov, zlasti mladine

V goriškem okraju je bilo v zadnjih dneh več zelo uspešnih predvolilnih zborovanj krajevnih organizacij SZDL. Na njih so predstavniki krajevnih oblasti, političnih in družbenih organizacij ter ljudski poslanci seznanili članstvo z najvažnejšimi mednarodnimi problemi ter osnovnimi smotri naše gospodarske politike v prihodnjem obdobju. Kot smo že poročali, bodo volitve novih odborov organizacij Socialistične zveze v goriškem okraju v nedeljo, 23. decembra.

V predvolilni politični dejavnosti so v organizacijo že doslej sprejeli precej novih članov, zlasti mladine, ki je dopolnila osemnajsto leto starosti. Kljub temu pa je izven nje še zmeraj določeno število volivcev. V okraju je po nepopolnih podatkih 254 osnovnih organizacij SZDL z okrog 50 tisoč člani. Vtem ko je volivcev 78.500. Poleg politično-izobraževalnega dela bo torej organizacijsko utrjevanje ter vključevanje novih članov, tudi po volitvah osrednjega naloga SZDL v Primorju.

Na predvolilnem zborovanju v gornjem Lokovcu na banjski planoti, ki je bilo v nedeljo popoldne, so vaščani v živahni razpravi pojasnili nekatera najpomembnejša in najbolj skrbna gospodarska in druga vprašanja tega znanega gospodarskega naselja nad Cepovanom. Gre predvsem za elektrifikacijo, ki je že dolga leta največja želja vseh treh Lokovcev. Na občinskem ljudskem zboru v Novi Gorici so nam na zadevno vprašanje odgovorili, da so tehnični uslužbeni podjetja »Elektra Gorica« in »Teden začel« z meritvenimi deli na terenu ter izdelavo potrebnih načrtov. Elektriko

Prihodnje leto 405 ton ŽIVEGA SREBRA

Po družbenem planu idrijskega rudnika bodo 305 ton živega srebra prodali v tujino, 100 ton pa namenili za domače potrebe

V idrijskem rudniku živega srebra bodo prihodnje leto kljub siromašnejšim nahajališčem rude lahko pridobili 405 ton oziroma 11.739 jeklenk živega srebra (jeklenka vsebuje 34,5 kg tekočine).

Tako so menili na nedavni seji delavskega sveta, ko so razpravljali o gospodarskih možnostih tega našega najstarejšega rudnika, ki je glede na količino pridobljenega živega srebra še vedno na četrtem mestu v svetu.

Velik del srebra, 305 ton, bodo prodali v ZDA, Anglijo, Zahodno Nemčijo, Francijo, Švico, Avstrijo in Švedsko ter zanj iztržili po sedanjih cenah na svetovnem trgu skoraj milijardo 300 milijonov dinarjev. Za industrijo zdravil in druge domače odjemalce bo kolektiv namenil sto ton živega srebra; zanj bodo prejeli nad 480 milijonov dinarjev.

Glede na izčrpanost nahajališč rude ter zastarele rudniške naprave bo moral kolektiv opraviti veliko delo in storiti velike napore, da bo lahko izpolnil svoje proizvodne obveznosti. O tem so veliko razpravljali tudi na letošnji skupščini sindikalne podružnice. Za povečanje proizvodnje so rudarji med drugim predlagali samoupravni organ, da bi že v jami izločili slabo rudo s premajhnim odstotkom živega srebra. V separaciji bi čistili samo žlahtno rudo, s čemer bi tudi znatno zmanjšali proizvodne stroške. M. D.

22. decembra

otvoritev novega mostu

V soboto, 22. decembra — na dan Jugoslovanske ljudske armade — bo v Celju svečana otvoritev novega železobetonkega cestnega mostu čez Savinjo. Most, ki je širok 15 metrov in ima sodobno arhitektonsko obliko, bodo te dni pretekali. Nedvomno je, da sodi novi most v vrsto najbolj pomembnih komunalnih objektov, ki so bili zgrajeni po vojni v Celju.

Ker je vozil neprevidno

Prometne nezgode so na naših cestah že skoraj vsakodnevni pojav. Več teh se pripeti v ljubljanskem okraju, po statistiki skoraj tretjina od celotnega števila vseh prometnih nesreč v Sloveniji. Zelo pogoste pa so tudi v koprskem in goriškem okraju, medtem ko je v štajerskih in dolenskih okrajih nezgod mnogo manj. Najtežje so nezgode zaradi neprevidne vožnje, zlasti v tem času ko so ceste ponekod poledenele. Število prometnih nesreč so je od meseca oktobra, ko jih je bilo blizu 270 po vsej Sloveniji, zraslo v mesecu novembru na okrog 180 nezgod. To je kar za 90 nezgod. Vendar to ni pripisovati večji previdnosti voznikov cest, ampak le nekoliko manjšemu prometu, zlasti kolesarjev. Društva pa so neprevidnost, prehitra vožnja in delno tudi vinjenost voznikov še vedno pogosti pojavi na cestah. V soboto, 8. decembra popoldne je vozil po republiški cesti iz smeri Ptujja proti Turnišču s poltovornim avtomobilom poklicni voznik Ivan Gobec. Vozil je s hitrostjo okrog 70 km na uro in tako tudi pripeljal v Turnišče, kjer je cesta gramozna. Tudi je zanesel vozilo na levo, nakar ga je pri zavijanju prevrnilo in vrglo v občestni jarek. K sreči ni bilo človeških žrtev. Na avtomobilu pa je nastalo za okrog 80.000 dinarjev škode.

Huda prometna nesreča v Hotiču pri Litiji

V torek okoli 20. ure se je v naselju Hotič pri Litiji zgodila huda prometna nesreča, ki je terjala dve smrtni žrtvi. Cestni delovodja P. F. in česar M. F. sta prisledila v kabino tovornega avtomobila, ki ga je upravljal voznik Herman Mastnak in so hotela preprečiti domov, prvi v Ljubljano, drugi pa v Senožeče. V vasi Hotič je eden izmed sopotnikov prosi voznika, naj mu prepuusti vozilo v upravljanje in v tem trenutku se tudi prijel za krmilo in okrenil v desno. Avtomobil je prišel tako z desno stranjo pod cesto in zapeljal nato čez kup gramoz ter se prevrnil. Vtem so se odprla vrata kabine in oba sopotnika sta padla iz kabine tako nesrečno, da ju je stisnila stranica avtomobila in sta obležala na mestu mrtva.

Na avtomobilu niso delovali zavore in ga je voznik hotel odpeljati v Ljubljano v popravilo. Čeprav vozilo ni bilo sposobno za promet na javnih cestah, je vzel v kabino še dva sopotnika. (O)

Prispevek volivcev k napredku mesta

V radgonski občini imajo te dni zbere volivcev, na katerih ocenjujejo enoletno delo občinskega ljudskega odbora in krajevnega odbora, hkrati pa sestavljajo predlogo nalog za prihodnje leto. Zbori volivcev so po krajevnih odborih, ki jih je v občini 18. Doslej najboljši zbor volivcev v občini in hkrati najboljši v zadnjih nekaj letih v Gornji Radgoni je bil v petek zvečer.

Zbralo se je okrog 180 volivcev, ki so živahno razpravljali o poročilu predsednika ObLO tov. Zadravca, v katerem je zajel razen dela LO vso važnejšo gospodarsko in komunalno problematiko občine. Volivci so se zanimali, kako gospodarsko delovni kolektivni in zastopniki letnih so pojasnjevali razna vprašanja. Volivci so svetovali, kako naj delijo kredit iz občinskega investicijskega sklada in so se zavzeli za servisno postajo ter obrtne delavnice.

Razprava o stanovanjih ni ostala pri ugotovitvah, da je treba graditi več, ker mnogo ljudi stanuje v nezdravih prostorih, temveč so hkrati predlagali, da je treba graditi cenejša stanovanja. Iz sklada za gradnjo okrog 20 milijonov, gradijo sedaj stanovanjsko hišo o Gornji Radgoni, nekatere pa so posodili zasebnikom za dograditev hiše.

Na zboru volivcev so izvolili dva potrošniška sveta.

Krajevni odbor je pripravil izbrano poročilo o svojem delu in kopicu predlogov za izvedbo raznih komunalnih potreb. Iz poročil predsednika odbora je zvenela velika delavnost, zato je bilo razumljivo, zakaj so se tudi volivci tako razgibali. Naj-

več so razpravljali o komunalnih vprašanjih mesta in jih obdelali tako temeljito, da so odkrili skoraj steherni kotiček, kjer bi treba nekaj narediti. Upeševali so predvsem olepšavo mesta in druge potrebne stvari.

Velika želja vseh Radgončanov je vodovod. Po ocenitvi raznih možnosti

so naročili krajevnemu odboru, naj pripravi do prihodnjega zбора volivcev načrt za ustanovitev vodovodne skupnosti, ki bo poskrbela za gradnjo vodovoda. Predlagali so tudi zgraditev javnega stranišča in ustanovitev pralnice pri komunalnih podjetjih ter še mnogo drugih stvari. P.

Premalo političnega in ideološkega izobraževanja

Občinski sindikalni svet na Rušah in večina sindikalnih podružnic v občini je v letošnjem letu delalo dokaj zadovoljivo. V občini je 20 sindikalnih podružnic z nad 2400 člani. Od leta 1955 se je število povečalo. Takrat je bilo 91,3% vseh zaposlenih članov sindikata, letos pa je število naraslo na 98,7%. Največ novih članov je pridobila sindikalna podružnica gozdnih delavcev v Lovrencu, nekoliko slabše je to uspelo podružnici pri Gozdni upravi Ruše in nekaterim drugim podružnicam.

Planirane proizvodne naloge pretežno večina podjetij ruškega industrijskega bazena ne bo izpolnila. Poglavitni vzroki za to so že znani. Letošnji plan bodo stodo odstotno izpolnile le hidrocentrala Fala, Gozdna uprava Ruše, Tovarna kos in srpov v Lovrencu, v ruški tovarni pa bodo izpolnili plan 99%. Skoraj v vseh podjetjih v glavnem dobro skrbijo za higijensko-tehnično zaščito delavcev. Največ je za to napravila Tovarna dušika, razen tega pa nudi dnevno nad 250 delavcem, ki so zaposleni pri težjem zdravju škodljivem delu, brezplačno malico, ki vsebuje 10 dkg maščob, ostalim pa kavo in mleko. Odstotek bolezenskih izostankov je

kljub temu velik in morajo zato mnoga podjetja plačevati še dodatni prispevek za socialno zavarovanje.

Sindikalne podružnice so mnogo premalo storile za politično, ideološko in ekonomsko vzgojo svojih članov. V vseh večjih podjetjih so bili v ta namen osnovani klubi, nikjer pa ti klubi še ne delajo, čeprav je potreba po raznih predavanjih velika. V razpravi so se dotaknili še mnogih vprašanj, ob koncu pa je skupščina izvolila nov odbor in delegate za okrajno sindikalno skupščino. G. G.

Živilski trg v decembru

Cene posameznih artiklov, ki jih prodajajo trgovska podjetja in zasebniki na živilskem trgu v Celju, so naslednje: Zelenjava: solata kilogram 60-70 dinarjev, krompir 16-17 din, zelje v glavah 20-30 din, kislje zelje 50-60 din, rdeča pesa 30-40 din, kila repa 35 din, korenje 50 din, peteršilj 60 din, zelena 50 din, ohrovt 30 din, hruša 60 din, radič 60-80 din, motovilček 100 din, čebula 90-110 din, česen 190 din, špinat 150 din, cvetača 90 din; sadje: jabolka 40 din, pomaranče 260 din, fige 300 din, limone 250 din, ostalo: suhe hruške 150 din, orehi cel 250 din, orehova jedra 650-850 din, suh fižol 80 din, jajca komad 25 din.

Prispevek k uveljavanju žena

V Gornji Radgoni so imeli v petek in soboto seminar za žene, ki so izvoljene v odbore raznih organizacij in društev. Iz vse občine se je zbralo okrog 70 žena. Med ženami je bilo največ odborice Rdečega križa in Društva prijateljev mladine, kjer jih dela največ, v nekaterih krajih celo več kot moških; v vseh organih družbenega upravljanja pa jih je še vedno premalo.

Seminar je vodila Okrajna zveza ženskih društev Murska Sobota, ki je pripravila program in preskrbela predavateljice, obisk žene pa je organiziral Občinski odbor Socialistične zveze Radgonske. V dveh dneh so žene poslušale več predavanj, in sicer o vlogi žene v družini, o družbenem upravljanju v komuni, o društvi prijateljev mladine, o

delu zadrugine v razvoju zadrugništva, o gospodinjstvu, o posebej uspešni službi, o nalogah svetov za varstvo družin in delar ter o sindikalnih in delavskih svetih in podjetjih. Namen seminarja ni bil samo v tem, da bi žene-odbornice bolj usposobile za njihovo tedanje razloženostjo navdušili tudi za odborniško delo v drugih organizacijah in društvih, v katerih naj bi se v prihodnosti uveljavljale. Ob zaključku so žene izjavljale, da so zadovoljne s seminarji, ker so se naučile mnogo koristnega.

Podobne seminarje za odbornice bo pripravila Okrajna zveza ženskih društev Murska Sobota tudi v drugih občinah. P. J.

Novi slovenski grobovi na tujem

V Clevelandu so umrli: Rudolf Grum, star 44 let, rojen v Clevelandu, Franciška Piuman, po domače Zontar, stara 82 let, po poklicu diplomirana babica, doma iz vasi Praša na Gorenjskem. Franc Strah st. star 67 let, doma iz Zagorice pri Dobropolju in Anton Ergoč, star 65 let, doma iz Pirke na Krasu. Vencen naštetih so umrli v Milwaukee Vincenc Šteh, star 78 let, doma iz Ljubljane, Roza Podlesnik, stara 76 let, doma iz okolice Celja in vdova Karolina Župančič; v Syganu Ignac Knez, star 78 let, doma iz Dobovca, v Summitu Neža Droč, stara 72 let, v North Chagani Anton Vider, star 67 let, doma iz Velike Račene, v Rentonu Angela Podrižnik, roj. Hren, stara 63 let (prezerala si je žile na roki) doma iz Baloga pri Šmartnem, v Emuclawu pa vdova Matilda Remškar, stara 86 let.

TRGOVSKO PODJETJE »SAVICA«

BOHINJ
S POSLOVALNICAMI
»JELOVICA«
»ŠPECERIJA«
»ROVTARICA«
Z NAJVEČJIM VESELJEM
POZDRAVLJA
PRAZNIK BOHINJA
Naš delovni kolektiv bo tudi v prihodnje storil vse za dobrobit potrošnikov

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR BOHINJSKA BISTRICA

in vse politične organizacije, društva in ustanove najskrajneje čestitajo ob 15-letnici upora Bohinjcev proti okupatorju

NAJ ŽIVI 14. DECEMBER — PRAZNIK BOHINJA!

J 191

SPLOŠNO KOVAŠKO IN KLEPARSKO PODJETJE BOHINJSKA BISTRICA

čestita vsem svojim poslovnim prijateljem za praznik Bohinja • Vljudno se priporočamo!

GOSTINSKO PODJETJE »ČRNA PRST« BOHINJSKA BISTRICA

čestita prebivalstvu Bohinja za njegov praznik!

Vljudno se priporočamo!

Kmetijska zadruga BOHINJSKA BISTRICA

z vsemi svojimi odseki in poslovalnicami prirčno čestita vsemu prebivalstvu Bohinja za dosedanje uspehe na poti v socializem

LETNA INVENTURA

PRI TRGOVSKEM PODJETJU „PETROL“

LJUBLJANA, CANKARJEVA 5/II

Obveščamo vse cenjene odjemalce, da zaradi letne inventure ne bodo poslovala naša skladišča v:

ZALOGU, MARIBORU IN CELJU V DNEVIH 17. IN 18. DECEMBRA 1956

Skladišča Petrola v

POSTOJNI, AJDOVŠČINI, PTUJU, DRAVOGRADU, MURSKI SOBOTI, KOČEVJU, NOVEM MESTU IN BREZICAH

pa ne bodo poslovala

DNE 17. DECEMBRA 1956

V zgoraj navedenih dneh bodo vse naše črpalke redno poslovale. Prosimo vse potrošnike tekočih goriv in maziv, da si pravočasno pred inventuro nabavijo zadostne količine tega blaga.

4639

PETROL LJUBLJANA

Sinoči je bila v ljubljanskem Mestnem gledališču peta premiera v letošnji sezoni. Tokrat so si izbrali dramo Maksima Gorkoga »Malomeščani«, ki jo je režijsko pripravil Igor Pretnar, in scenarist M. Butina, kostume pa zasnovala M. Jarčeva. Na sliki prizor z uprizoritve

KRONIKA

Ljubljanskih koncertnih dogodkov

Zaradi stiske s prostorom je v našem širnjem pregledu izpadla omemba koncerta Plesnega orkestra Radia Ljubljana (21. novembra v Filharmoniji) z dirigentom Bojanom Adamičem. Gostovali so pevca Angelina Groh iz Zagreba in Zvonimir Kikijuš z Reke ter virtuosinja na orglice Silgrid Candier iz Berlina, debutirala pa so tri domače pevke: Marija Ahačič, Majda Bernard in Marjana Deržaj. To je bil prvi javni koncert radijskega plesnega orkestra v tej sezoni. Prirejen je bil brez bučne reklame, imel je vseeno polno zadovoljne občinstva, večinoma mladine. Posebnega priznanja je bila deležna ta večer Marjana Deržajeva, upravitelja, ker se je tu, v zabavnoglasbeni stroki, predstavila za pevko s prodornim talentom.

27. novembra je bil koncertni nastop Srednje glasbene šole. V prvem delu smo poslušali zavodov orkester pod vodstvom prof. Vinka Susteršiča. Solista v Mozartovem koncertu za 2 klavirja sta bila Marko Munih in Aci Bertonec, oba iz šole prof. Zorke Bradarčeve. Odlikovala sta se po natančni hkratnosti v solju. Pred nekaj leti spetisti šolski orkester dobro uspeva in to je velika prednost za šolo, saj se da z orkestrom pouk v mnogem napraviti bolj privlačno in bolj učinkovito. Lojzka Spacapan je recitalna dve za proslavo praznika republike primerne pesnitvi. V drugem delu je izvajal šolski mešani pevski zbor vrsto pesni, večinoma narodnih. Zborov dirigent Janez Bole je že večkrat pokazal, da ima zlate roke za vodstvo pevskih zborov. Njegov odnos do zborovske literature in zborovske izvedbe je nevsakdanji. Razlaga njegovih uspehov z zbori je preprosta: pojmuje zborovsko petje kot umetnost, ne več ne manj; odkrivati zna tisto, kar je v zborovskem petju danes, v našem času, splošno privlačno. Te njegove prednosti so se pokazale tudi na tem nastopu. Zbor je bil tehnično in izrazno dokaj dober.

Edina točka zborovsko-orkestrskega koncerta Slovenske filharmonije 3. decembra je bila velika kantata Carla Orffa »Carmine Burana«. Dirigiral je Samo Hubad, solisti so bili Nada Vidmar, Janez Lipušček in Samo Smerkolj. Delo je občinstvo zaradi mikavnosti njegove literarne predloge pričakovalo z zanimanjem. Kar se tiče glasbe te kantate, nas sprva sicer zlahka prevzame, očara, toda če se bolj zamislimo vanjo, se nam navdušenje v marsičem precej unese. Res je čudovito obvladana v enotno ubranost, res ima, zlasti na šaljivih ali paradističnih mestih, sijajno zadete rešitve in nekaj odstavkov preleste poezije, toda tisto, na čemer temelji njen neubranljivi učinek, so v glavnem vendar neke samo relativne vrednote. V svoji nalašč poljudni, huje, pocestni melodiki, nelzprosnih motoriki svojih ritmov, v svojem nasilnem zvenenju je preračunana popolnoma na čuten, fiziološko neizbežen učinek. Če je človek 50 minut izpostavljen tem organiziranim zvonicim valovom, morajo učinkovati nanj, ga morajo zmrtevati, najsi bo muzikalno izobrazen ali ne. Custveni vzgibi, obrazi se po navadi izražajo v prostem zadrževanju ali pohitevanju, so tu do poslednjega

glasbe; v tej kantati posebej pa, mislim, zveni iz tega ritma še nekaj bolj ominoznega: nemški militaristični marš, zanos paradnega udarjanja škornjev po asfaltu

Kantata je bila izvrstno pripravljena, le ponekod na mestih, kjer posamezniki v orkestru ali zboru solistično izstopajo, se ni bilo (na premieri) dovolj preciznosti ali ostrine. Dirigent je z vzorno zanesljivostjo vodil vse izvajalske skupine skozi ritmično zapleteno partituro. Za zbor je bilo poseben problem obvladanje (latinskega, deloma starovisokomenskega in celo provansalskega) teksta; vsaj v večinskem latinskem delu (a verjetno tudi drugod) pa je bil ta problem dobro rešen. Solisti so se vsi trije, in vsak po svoje z uspehom, močno zavzeli za svojo nalogo. Količinski nosi največje teže bariton; Samo Smerkolj je odpel vse kot po navadi zelo solidno, četudi ni vsega enako dobro zadel; v opatovem recitativu je obdržal preveč operne patetike in ni našel povsem tona liturgične lekcije, kakor ga slastna parodija zahteva. Ob tem splošno pripombljivo v izraznem pogledu to delo sicer ni zahtevno, oziroma ni občutljivo, zato ni bilo niti orkestru niti zboru težko najti zaželeni izraz; edino, kar bi pa vendar lahko prigovarjali, je to, da je bila naša zasnovana izvedba premalohotna in frivolna pa preveč resna in globokoumna; to se je tu in tam čutilo, zvenelo je pa že iz komentarja k programu, zlasti k drugemu delu kantate; Slovenci v umetnosti ne znamo biti razposajeni brez sklicevanja na kakšno tehtno utemeljitev. Janez Lipušček je vtisnil svoji tehnično tako kočljivi pesmi do-

IZ NAŠIH KINODVORAN

»Kruh, ljubezen in ljubosumje«

nadaljevanje filma »Kruh, ljubezen in fantazija«, vsebuje vse tisto, kar smo ugotovili že v prvem filmu. Ne boljše ne slabše od prvega, le ljudje ga rajši gledajo, ker že po prvem delu lahko sodijo o privlačnosti in kvaliteta filma. V drugem filmu so priliči celo bolj, do izraza igralški liki in se je tako lahko očito pokazalo, da nosi praznopravno težo filma De Sica in ne Gina Lollobrigida. Z njegovimi lastnimi besedami bi lahko opisali njegovo igro: kristalna je, prefinjena in prežeta z nenavadnimi drobnostmi, odlična. Tudi drugi liki so se pokazali v tem filmu bolj živi, zlasti odlični župnik, medtem ko so ostali, posebno Lollobrigida, potlačeni bolj v ozadje.

RAZSTAVA

ANTONA PLESTENJAKA V MALI GALERJI

V soboto bodo odprli v ljubljanski Mali galeriji razstavo risb slikarja Antona Plestenjaka. Svoj slikarski nazor si je izoblikoval v prijateljskih stikih s Francetom Pavlovcem, šolal pa se je pri Jakobcu, Jakcu, Zmitku ter Kambiču. Svoje delo je posvetil v celoti oblikovanju jugoslovanskih krajin. Slikar, ki je rojen v Ljubljani 1901. leta, je prvič razstavljal leta 1927.

Obnovitev Remčeve »MAGDE«

ODMEV NA UPRIZORITEV V LJUBLJANSKEM MESTNEM GLEDALIŠČU

Ce neko odsko delo trintrideset let po svojem nastanku terja, da se ponovno uprizaro, tedaj smemo po pravici pričakovati, da vsebuje nekatere elemente, ki dvigajo delo nad čas in prostor njegovega nastanka. Tudi »Magda«, ki je sicer v Remčevem pisateljskem delu osamljen primer, vsebuje nekaj takih prvih, ki silijo ven iz ozkega okvirja tedanje trenutne aktualnosti. Takratna ekspresionistična generacija, ki je bila mimo: oblikovne revolucionarnosti tudi vsebinsko in idejno močno socialno revolucionarno podstana, je začutila v »Magdi« sotrpu za lastno umetniško smerjo in jo pristiela k svojim stvaritvam.

Glede oblikovnih prvih naj pomnim, da je »Magda« nastala nekaj let po prvi svetovni vojni in takratni Srednji Evropi, ki je bila v svojem celotnem duhovnem nastopu močno v sebi razklana. Tej duhovni razklanosti je ustrezala tudi oblikovna raztrganost »Magde«, ki se cepi v dvanajstoročno časovno zaporednih slik. Ta oblikovna raztrganost je bila pristen izraz takratne dobe in je učinkovita neveljivo, da jo je takratni človek tudi tako občutil. In tudi današnji gledalec občuti, da je bila ta oblikovna raztrganost nekoč pristna. V globlje plasti posega sam Magdin lik, ki je občudloveski kot celota, vendar z močnimi primesmi slovenske ženske tipike. Goethejeva Margareta se ob tragediji s Faustom zlomi in njena usoda se s tem v celoti dopolni.

Magda pa je ena izmed inčie tipično slovenske Lepe Vide, ki jo blišče velikega sveta zmerom znova izvablja iz njene družbene zapostavljenosti v svoj opojni in pogubonni čar. Remec je Magdi s prostodušno navdušenostjo, ki pa je pristna in zato človeško prepričljiva, postavil ob stran v osebi mizarskega pomočnika Petra nekakšnega »angela varuha«, ki pa ostane nasproti zapeljivostim blišča iz velikega sveta neukinkov. Zaradi tega ne moremo smatrati Magde zgolj za štev takrat sicer resnične družbene neumnosti, saj jo pri izbiri med mizarskim pomočnikom in med medicincem, ki je po vsej verjetnosti tudi sam kmečki sin in ki se s svojim študijem sicer družbeno dviga, vendar v poklic, ki je človeški družbi prepotraben, nihče razen lastne viharne notranjosti, ki se izraža v njeni ljubezni strasti, ne silil, da se odloči za študenta in ne za vrlega mizarja.

Vsi Magdini zapeljivci in ljubimci naj bi bili posebej v enem samem igralcu; v tipu moškega, ki izkorišča nasproti ubogemu dekletu zdaj svojo besedno zgovornost (medicinc), zdaj svoji službeni položaj (dektiv in policijski komisar), zdaj svojo močnjo (trgovski agent), zdaj svojo cinizem (poklicni zvodnik), zdaj svojo klaverno sentimentalnost (pesnik). Dokler se končno Magda spet ne sreča s svojim prvim zapeljivcem, ki je zdaj

ugleden kirurg in ki jo s svojo brezčustnostjo poževe v samomor. Zgodba sama po sebi bi bila za tisti čas žalostno vsakdanja in bi se bila zdelala skorajda banalna, da ni avtorju uspelo dvigniti oseb do neke splošno človeške tipike. Magdini kriki, njeno hlastanje za ljubeznijo, njeno iskanje sreče, vse to je pristno občuteno, človeško ganljivo in ob koncu patetično pretresljivo.

Ob prvih uprizoritvah so videli nekateri receptivci v Magdi grobi naturalizem, drug modern ekspresionistično simboliko. In v resnici ne poznam zlepa primera, kjer bi a tolikšno prostodušnostjo in tako nehoteno prejalne naturalistične prizne v simboliko, ki ji daje dobi ustrezajoča duhovna razklanost tudi v obliki že naravnost ekspresionistični izraz.

Uprizoritev sama je bila skrbno pripravljena. Podton predstavi je ustvarila sugestivna glasba Blaža Arničja, ki je dala predstavi razpoloženjsko podlago. Dober je bil domislek, da so povabili za režiserja Ferda Delaka kot gosta, ki je dal predstavi poet in pristno občutej. Delak, ki je bil pri početku našega odrskega ekspresionizma, je tudi danes še dovolj mlad, da more utelesiti svoje zrele izkušnje in svojo mladostno ljubezen do ekspresionizma s pristnimi prijemi. Ing. Pengov je pripravil sceno, M. Butina scenske slike z okusom in v delu ustreznem stilu, celo tako življeno in doživljeno, da je preprosta simbolika z rožo in metuljki pristno ustrezala prostodušnosti samega avtorja.

Magdi je dala kri in meso Slavka Glavinova, ki je po začetni rahli nezadrživosti rasla od slike do slike, ganila in ob koncu pretresla. Presenečen sem bil nad igralniško bogastvom izraznih možnosti, s katerimi je sprva utelesila preprosto dekle, nato ljubimko in pozneje postopno njeno propadanje do končnega pristnega krika ranjene človečnosti.

Galerijo Magdinih ljubincev in zapeljivcev je izrazil Jože Lončina s skupnim podtonom, toda z ostro tipično posameznih likov. To je težka, toda za strmeljivega igralca hvalečna naloga, polna variacij in kontrastov, ki jih je Lončina pogumno naskočil, v čemer je pokazal znatno mero iznajdljivosti.

Mizarskega pomočnika Petra je igral Angel Arčon v precejšnjem smolu, kar je sicer skoraj nujno, saj je avtor dal temu liku vse pramalnosti in očiščeno, da bi mogel biti enakovreden nasproti pol Magdinih ljubincev. Toda proti koncu igre se je dvignil Arčon do sugestivne prepričljivosti.

Obuditev in predstava Magde sta bila lepe doprinosi k Linhartovemu slavju letošnjega leta.

VLADIMIR BARTOL

Anton Plestenjak: Kratovo (kreda, 1956)

vklenjeni v strogo ritmično disciplino; vsak korak, vsak okret je natančno izmerjen in določen; namesto pohitevanja in zadrževanja so tu nesomerni takti, a osnovni metronsko enakomerni potek nikjer ne popusti od začetka do konca. Topotajoče slavje težnostnega ritma! Vanj je ujeta nekaj, kar je za naš čas zelo značilno, namreč mehanični ritem stroja, tisti ritem, ki nam zveni tudi iz sodobne plesne

volj situacijske značilnosti. Najbolj enotno je oblikovala svoj delež Nada Vidmarjeva, v izrazu pa se je usmerila precej bolj v občutenost kakor druga dva solista in se v tem ločila od njiju. Ali tudi od zasnovave avtorja samega?

V sredo, 5. decembra, se je simfonični orkester Radia Ljubljana pod vodstvom svojega dirigenta Uroša Prevorskega oddolžil 200-letnici Mozartovega rojstva s koncertom Mozartovih skladb v intimni dvorani Narodne galerije v Narodnem domu. To je bil drugi javni nastop tega prizadane mladega orkestra, simpatičnega zato, ker ga njegovi odgovorni pogumno vodijo po samih neizkrčenih, strmih potih. Sadržaji, ki jih hočejo doseči z njim, zorijo počasi, vendar je v doglednem času že pričakovati, da se njegov obstoj začne čutili v našem glasbenem življenju. Sam, brez solistov je Orkester igral poleg uverture k Figarovi svatbi simfonijo v A-duru. S to, zaključno točko koncerta, je lepo uspel. Delo je bilo odgovorno naštudirano in točno izvedeno. Dirigent je z orkestrom že muzical, spričo mladosti ansambla pa ni čudno, da je pojmoval to izvedbo simfonije prvenstveno vendar kot temeljno študijo tehnične ansambelske igre.

Sodelovali so trije vidni solisti: Jelka Stančič-Krek, Nada Vidmar in Ivan Turšič. Violinista Jelka Stančič-Krekova je s skrbjo za lepo izdelane detaje in za muzikalno pulziranje celote izvajala koncert v A-duru. Na igra je biestela zlasti v kadencenci, ki je bila gletta na močno občutljivo. Nada Vidmarjeva je zapela juvelno sopransko arijo »Exultate, sodej jim glasom, napreduje sedaj, sodej po njenih zadnjih koncertnih nastopih, po poti vedno bolj intenzivne muzikalnosti in izraznosti: tu je vzhinila celotni zares fascinirajočo mod, zlasti še v srednjem in sklepem delu arije. Fagotist Ivan Turšič je igral koncert v B-duru; njegovo zmeljeto znanje in perfektno obvladanje predstaviteloge sta mu dovoljevala predstavljat nam to delo mnogostrižno ustvarjalne fagot gotovo neugodni okoliščini; dvorana je bila namreč nekoliko pod normalno ogreta.

RAFAEL AJLEČ

Med jugoslovanskimi knjigami

Enotna zgodovina jugoslovanske književnosti

Vse pozornosti je vredna iniciativa Matice srbske v Novem Sadu, ki se z vso resnostjo pripravja, da izda na približno tri sto tiskovnih polah in v šestih knjigah Zgodovino jugoslovanske književnosti. Založba je sklenila s tremi beograskimi profesorji književnosti že konkretno pogodbo. To so dr. Dragoljub Pavlovič, Mladen Leskovic in dr. Vido Latković, ki bodo ob sodelovanju več strokovnjakov pripravili to zahtevno delo. Prvo knjigo (ustnarnarodno pesništvo) bo pripravil Latković, drugo, ki bo obsegala jugoslovanske književnosti od začetka do racionalizma, bo obdelal Pavlovič, medtem ko bo Leskovic napisal zgodovino novejših srbske književnosti (od začetka 18. do srede 19. stoletja). Četrta knjiga bo obsegala novejšo srbsko književnost in jo bo pripravil kritik Velibor Gligorič. V peti knjigi bo obdelana novejša hrvaška literatura (Barac z dopolnitvami), medtem ko bo šesti zvezek posvečen slovenski in makedonski književnosti. Izdaja bo zaključena do leta 1962.

Celotni »Dekameron« v hrvaščini

Pred dnevi je prvič v zgodovini izšel celotni Boccacciov »Dekameron« v hrvaškem pre-

Knjige in revije

PREJELI SMOVOCENO:

CENE VIPOTNIK: DREVO NA SA-MEM. Opremil Dušan Omahen. Založil Slovenski knjižni zavod v Ljubljani 1956. Strani 102 + (X), 8.
MAURICE HERZOG: ANAPURNA. Prevedla Lilijana Avšin. Opremil Uroš Vezjak. Zbirka Globus (potoplsi, monografije, dnevniki in življenjepisi slavnih raziskovalcev). Izdala Mladinska knjiga v Ljubljani 1956. Strani 250 + (II), 8. Z ilustracijami.
DANILO GORINSEK: VESELI RAJ. Izbrane otroške pesmi. Ilustriral Janez Vidic. Opremil Branko Horvat. Izdala Mladinska knjiga v Ljubljani 1956. Strani 40 + (IV), 8.
VALENTIN STANIČ: prvi alpinist v vzhodnih Alpah. Uredil Evgen Lovšin. Naslovno stran narisal Vlasto Kopač. Izdala in založila Planinska zveza Slovenije. Zbirka »Naši veliki planinci« št. 4. Ljubljana 1956. Strani 108 + (IV), 8. Z 9 slikami.
NOVA OBZORJA. Izdaja za Zvezo maturoskih kulturnih delavcev. Založba Obzorja v Mariboru. Leto IX, 1956. Str. 12.

Celotni Tadijanović

Te dni izide obsežna pesniška zbirka enega najpopularnejših hrvaških lirikov Dragutina Tadijanovića. Pesnik je lani ta čas slavil petdesetletnico in tale knjiga, ki bo najdebelejša pesniška zbirka na Hrvaškem po zadnji

Shakespeare v treh knjigah

»Narodna knjiga« na Cetinju pripravja celotno izdajo Shakespeareovih del v treh obsežnih zvezkih. Prvi zvezek, ki izide do srede prihodnjega leta, bo obsegal Shakespeareove tragedije (trinajst). Prevod sta oskrbela Zivojin Simić in Sima Pandurović. Izdaja bo obsegala analizo posameznih del in vsestransko bio- in bibliografijo.

Pisati o Otonu Župančiču pomeni: globoko zajeti sapo in široko razpreti oči. Njegov dan je bil velik: fidesieclsko jutro, poldan Samogovorov in Zarij Vidovih in detični Zimzelen. Od prvih pesmi Aleksija Nikolajeva v Ljubljanskem Zoonu pod konec preteklega stoletja do partizanskih stihov doktorja Antona Pesnika se boči preko generacij visok lok, bogato okrašen in s pojočo tetivo. Veliko in dobro opravljeno delo.

Nekje daleč na začetku stoji Čaša opojnosti. Te knjige pesnik ni maral in jo je nekajkrat obsodil z ostrimi besedami. Zanikal jo je z vsem svojim kasnejšim delom. Trezna in resna kritična analiza jo šteje za začetniško delo. Prebereš jo in odločiš in porечеš: to ni tisti Župančič, ki je v moji zavesti. Toda — kateri tisti?

Leta tečejo in visoke misli, pogumne besede in lepe modrosti, ob rojstovni marsikdaj pisano gledanje, slejkoprej zaidejo v šolske čitanke in za kateder. Tam jih lepo preberejo, razstavijo in pojasnijo, nekatere se nauče na pamet. Potem njih recitirajo na šolski proslavi in te zanje oprajoča morda še na maturi. V maturitetni nalogi posvetiš Otonu Župančiču poseben odstavek, nerodno formuliraš, da je bil domoinski pesnik, da so v njegovem delu

OB PRVI KNJIGI ZBRANEGA DELA

socialni motivi in da je napisal nekaj moško samozavestnih ljubzenskih pesmi. To je potem tisti Župančič: nimaš ga preved rad, ker je nekam hladen in splošen, ker ti ne dovoli sestanka v dvoje, ampak ga poslušaj zmera na množicnem zborovanju.

Čaša opojnosti te zaradi tega, ko jo prvič prebereš, nekoliko preseneči. V primerjavi s pesnikom kasnejšim delom ni skoraj nič ali pa zelo malo virtuosnosti v njej. Tista obsojana »dekadenc« se ti zdil dandanašnji prece nedolžna in kot oznaka morda celo nepomembna. Cutiš sorodnost z Murnom in Kettejem in ugotavljaš, da je v tedanji medsebojni tekmi vplekel Župančič celo krajšo slamico. Pa vendar! kljub dekadentnemu davku, kljub razmeroma preprosti obliki, kljub nepretresljivim motívom je skromni pesnik Čaše opojnosti človeško ljubznevnejši od stianjega umetnika kasnejših knjig. Cemu je krenil, se sprašaš, kasneje v tako drugačno smer?

Literarna zgodovina nam to lepo pojasni. Ta premik je zaprežen, povezan s celotnim načinom pesnikovega življenja ter pomeni odpoved zanikanju in iskanje pozitivnega ideala v življenju. Te

sklepe potrjuje vrsta dejstev in dokumentov. Ce nisi pravooperen literarnozgodovinski pozitivist, pa lahko ta dejstva nekoliko obideš in naklepaš po svoje: Čaša opojnosti je v primerjavi s Kettejevimi Poezijami in zlasti z Murnovimi Pesmimi in romancami pomenila umetniški neuspeh. Tako sodimo iz današnje perspektive in je vprašanje, če se je Župančič ob razmeroma ugodnem odmevu svoje prve zbirke, tega dejstva o taki obliki zavedal. Da je v tistem času, ali vsaj že leto ali dve pozneje, nekaj podobnega čutil, dokazuje njegov druga zbirka Čez plan, ki jo je pripravil cela tri leta. V njej srečamo pesnika, ki bi mu težko prisodilo avtorstvo Čaše opojnosti. Pred nami je drug človek in ta človek je kot pesnik našel sam sebe. Odslej bomo občudovali predosem virtuosnega umetnika. V tem je Župančičeno pesništvo poslanstvo in njegova pesniška usoda.

Pesniška usoda, ki jo lahko formuliramo takole: umetnost, ki te porazi, preden ji sežeš do jedra in ki porazi zaradi tega počasi tudi samo sebe. Če bi jo hotel precizno označiti, ne bi dejal: široka klaviatura, ampak: bogata instrumentacija.

Morda so to nekoliko heretične

misli, morda celo krivične, vsekakor pa rahlo pretirane z edino željo, da bi bile jasnejše.

Te misli se utrinjajo, ko prebiram proo knjigo Župančičevega Zbranega dela, ki je izšla o Zbirki slovenskih pesnikov in pisateljev pri Državni založbi Slovenije. Kot urednika sta podpisana Josip Vidmar in Dušan Pirjevec. Knjiga prinaša zbirki Čaša opojnosti in Čez plan, nezbrane pesmi iz let 1894—1904 in neobjavljene pesmi iz istega časa. Opombe na koncu knjige pojasnjujejo zamisel celotne izdaje, posebej pa govorijo o pesnih, objavljenih v tej knjigi ter podajajo genezo obeh natisjenih zbirk.

Župančičevo delo ima v okviru zbirke Slovenskih pesnikov in pisateljev svojeratno mesto: pričinja izhajati šest let po pesnikovi smrti ter se ga klub polstoletni oddaljenosti njegovih začetkov še ne drži tista častiljiva patina starodavnosti, ki prekriža dela avtorjev preteklega stoletja. Znanost mora biti marsikje še pietno občirna in to bo, čeprav manj opazno, prav gotovo ena izmed značilnosti sedanje izdaje pesnikovega Zbranega dela. Za tiste, ki niso preradovedni, bo ta kritična izdaja nedvomno dovolj popolna in bo dostojno predstavljala Župančičev življenjski opus.

KAJETAN KOVIC

LEONŠIM MLADIM BRALCEM

Marta Grom: TINČKOVA MAMA

Bil je roditeljski sestanek. Tinček je bil skrit za ograjo šolskega vrta. Opazoval je roditelje, ki so hiteli v šolo. Videl je Cvetkino mamo. Bila je v krznem plašču in s prav takim klobučkom na glavi. Videl je Marjanovega očeta in resno je gledal. Videl je mnogo drugih mamic in mam, stikov in očkov. Med zadnjimi je prihajala njegova, Tinčkova mama. Tudi ona je bila v najboljši obleki. Vendar je bila videti v njej tako uboga. Najbolj siromašna med vsemi. Njena obleka je bila obledela in zgužnjena. Tudi čevlji so bili že stari in obnošeni. Izgledali so, kot bi bili umazani. A vendar: Tinček jih je celo uro drgnil in krtačil. Za Tinčkovim hrbtom je obstala mala Cvetka. V rokah je nosila kos pogače.

»Na, Tinček!« je rekla. »Ne morem več!«

Tinček je vedno z veseljem sprejel njena darila, a v tistem trenutku mu ni bilo do pogače. Prijel je kos in ga vtaknil v žep.

Drobna Cvetka v belem kožučku se je naslonila na Tinčkovo ramo. Sklonila se je čisto k njemu in zašepetala:

»Tinček, ali ni lepa moja mama!«

»Da.«

Tinček se je okrenil. A videl je, da gleda Cvetka njegovo, Tinčkovo mamo.

»Ne, Cvetka ne sme gledati njenih čevljev!« je pomislil, a naglas je rekel:

»Cvetka! Ali se ne smešja lepo moja mama?«

Tinčkov obraz je zasijal od sreče. Nehote je stisnil roko drobne Cvetke. Stekel je proti domu. Vso pot je mislil na svojo mamo, ki se smehlja najlepše.

ZOGA NA VALU

Udeleženci se postavijo v vrsto. Prvi vzame žogo in jo tovarišu za seboj poda čez glavo. Ta jo poda naslednjemu skozi noge, oni spet čez glavo. Tako potuje žoga kakor na valu gor in dol.

Cvetkine oči so se zbegale. Ozrle so se v sošolca in njene ustne so tiho dejale:

»Da! Tinček! Tvoja mama se smehlja najlepše!«

Vstopil je v domačo kuhinjo. Postavil se je k steni, na kateri je visela podoba njegove mame. Za star, droben okvirček je zataknil smrekovo vejico. Gledal je sliko in si dejal:

»Ko bom velik, ji bom kupil rdečo svileno obleko. Kupil ji bom črne čevlje z visokimi petami. Na roke ji bom nataknil bele rokavice in ji bom dejal: »Mama! Kako lepa si!«

Tinček niti niti ni, da so se vrata lahno odprla. Sele ko se je ozrl, je videl. Tam je stala njegova mama. Smehljala se je.

Planil je k njej. Objel jo je z obema rokama. Zastrmel se je v njene oči. Hotel ji je reči: »Mama! Kako lepa si! Četudi nimaš lakastih čevljev! Četudi nimaš svilene obleke. Četudi nimaš...«

Murči, Picuk in dudka

Od kod je pišček prišel, nismo vedeli, bil je prestrašen in sestrin dan. Ker je dobil jesti in je rad mislil na žalosten konec njegove ljubljenske, je raje utihnil in kmalu brez nje zaspal.

Od takrat ni več spraševal po dudki, le Murčija je včasih še očitaloče pogledal.

Napisala in ilustrirala Skerlak Belica, II. r. kl. gimn., Ljubljana

Zgodba o Zefi, siru in smetani

Je nesla Smehova Zefa iz Veržeja v Lotmerk na semenj polne piskre sira in smetane, kajti je zvedela, da se Lotmeržanci radi zalagajo z gibanjci, ki so toliko boljši, čim bolj na debelo so namazani s sirom in vrhnjem.

»Paj,« si je dejala vrla Zefa, »sto bo penez! Z njimi bom kupila svojemu Tuneku novo robačo, sebi pa robec, ki bo gotovo lepši od klepetave Gele, ki do danes še Bakovec ni videla, pa čeprav ležijo onstran Mure, ki so jo Veržejci preplavali že nič kolikokrat na tikvah. Kajti jim je Mura ob povodnji odnesla brod z brodarjem vred. Zdaj pa čakajo, kdaj bo pričela teči Mura nazgor, da bi jim prinesla nazaj vsaj brod, če ne mara vrniti več brodarja.«

Je prišla Zefa v Lotmerk, ki je že itak znan po vsem svetu, zato ne kaže, da bi ga opisoval. Sredi med hišami leži trg in se je ta dan nagnetlo v Lotmerku morje ljudi in sejmarjev. In je Zefa takoj pričela prodajati svojo robo. Zefi pa sir in smetana nista šla v promet in vse je kazalo, da so se Lotmeržanci že najedli gibanjce, in da bo morala Zefa odnesti vso robo domov.

»Ej,« si je dejala Zefa, »nič ne bo z robačo in robcem, in se

IZ OTROŠKIH LET

To se je zgodilo 1947. leta. Komaj sem spolnil 5 let, sem pogostokrat naletel na bombo, pištolo, puško in drugo nevarno orožje.

Nekega popoldneva sva Pavle in jaz šla k potoku, kjer sta našla italijansko granato. Zgoraj je bila bela, spodaj pa rdeča. Pavle je rekel, da jo bo vrgel, jaz sem ga pa svaril, naj tega ne stori. Toda bilo je že prepozno. Granata je odletela v zid. Počilo je. Meni je kos odletel v glavo, a njemu pa v oko. Pavle je sedaj brez očesa, jaz pa imam znamenje na glavi. Tako vas opozarjam, pazite na orožje.

Papež Franc, Prehodni mladinski dom Kodeljevo 34

Tunek, ki je zijal v Zefo, da velja jezik njemu. In ji je ga pokazal takoj nazaj, kajti Lotmeržanci ne ostanejo radi nikomur nič dolžni. Pa sta si potem Tunek in Zefa kazala jezik še nekaj časa in sta merila, kateri od njiju ima daljšega. No, sir in smetana sta ostala neprodana v Zefini košari. Ker ni mogla s to robo kolovratiti po Lotmerki, je odnesla oboje v cerkev in skrila košaro v prižnico. Gospod žup-

belih rokavic. V obleki, zguljeni obleki, s starimi obnošenimi čevlji si najlepša mama na svetu!«

Vse to je hotel Tinček povedati, a vendar ni mogel. Le glavo je naslonil in od sreče zaprl oči. Tedaj je začutil na svoji glavi njeno roko. Zdrsel je preko Tinčkovih zmrušenih las in Tinček je sam v sebi pomislil:

»Kako nežna, kako topla je njena dlani!«

Osel gre samo enkrat na led

Ob neki zamrzli listica je stala, na mraz se jezila, tako modrovala: »Ko imela bi koga, da bi ga takoj bi na lakoto, mraz [ujezila, [pozabila.«

Komaj to reče, osla zagleda, on zdaj bo prva žrtve, seveda. »O, strček osliček,« dé zvita listica, »kam tako hitro gre vaša nožica? Postojte, postojte, nikar ne bežite, raje na led se drsaj pojditel!«

Ze se zadrpa po ledu listica, oslopa misli takole butica: »Zakaj se listica le bi drsala? Jaz, osel, na ledu vsejake bom [gala.«

A oslove teže ni led več prenesel se moker je osel iz vode prilekel.

Od zdaj se osel ne da več [goljufati, ne da se nikomur na led več [speljati. Čeprav se na neki cedil bi sam [med, vsak osel gre le enkrat na led.

Mira Jeglič, dijakinja Učiteljskega Resljeva 10, Ljubljana

Branko Žužek:

Otroci so pač neubogljivi, pa naj bo rjavi medvedek, slonček ali ježek Bežek.

Res, tudi medvedek ni ubogal. Mamica mu je sicer rekla: »Po gozdu hodijo cigani, ujamejo te in moral boš z njimi po svetu.« Pa kaj! Medvedka, da bi ujeli, njega? Kje neki!

Toplo je sijalo sonce, v gozdu je vse cvetelo in pa nekje je medvedek spazil čebele. Pa bi se skrival mamici za krilo?

Sel je torej na plano in pravačal kozolce. Za šalo je zlasal kak grm, splašil urano, da ga je z viska okregala, in se smejal vsemu, kar je na poti srečaval. Našel je čebele, jim dal vetra in se nalokal medu, da mu je kar teklo po smrčku.

Nato je legel medvedek na hrbet, pomolil vse štiri od sebe in zadovoljno gledal v sonce. In ga je tako prevzelo, da je zaspal.

Pa se je nesreča pričela. Ko se je medvedek zbudil, je bil privezan z usnjeno vrvojo k debeli stare bukve. Spravil se je na noge; komaj tri korake je napravil in

Pišite nam o filmu »DOLINA MIRU«

Pred kratkim je začel svojo pot po naših kinematografih slovenski film »Dolina miru«. O tem filmu se med našimi mladimi bralci mnogo govori, nič se pa o njem ne piše. To pa seveda ni prav. Treba je, da mnogi izmed naših bralcev primejo za pero in o tem filmu pišejo na naši mladinski strani. Pišejo naj o tistih stvareh, ki se jim zdijo v filmu dobre, ne smejo pa prezreti tudi slabih strani, če menijo, da ima film tudi hibe. Mislimo, da se je o tem filmu vredno razpisati. Dobre prispevke bomo z veseljem objavljali. Dogovorili smo se tudi s filmskim podjetjem, ki je film izdelalo, da bo dalo za vsak objavljen članek o filmu »Dolina miru« veliko fotografijo. Sodelavci, ki pošljejo članek, naj izrazijo željo, kakšen prizor hočejo imeti na fotografiji. Razen tega bodo dobri, izčrpani prispevki o filmu »Dolina miru« ocenjeni tudi za naše letne nagrade, ki jih bomo kmalu razpisali in se bo čas zanje štel od 29. novembra 1956 do 29. novembra 1957. Tako se obetajo za prispevke o filmu »Dolina miru« lepe nagrade. Vendar morajo biti prispevki o filmu napisani samostojno. Vsek, ki namerava pisati, naj piše samo tisto, kar sam misli o filmu. Ocene za film »Dolina miru« pričakujemo čimprej.

O medvedku

vr mu ni dala naprej. Zarenčal je in njegovo rečanje je kaj kmalu prešlo v presunljivo jok. Da, da, ubogi medvedek!

Pa se je res tako zgodilo; cigani, ki so sedeli nedaleč v stran, so se zarezali nesrečni živali. Pogostili so ogenj, ki so ga bili zakurili tedaj, ko je medvedek spal, in z vrvojo, z katero so v spanju zvezali medvedka, so ga odvlekli v svet. Zbogom gozd, livada, cvetje, med, čebele...

Medvedek je hodil s cigani. Naučil so ga, da je hodil po zadnjih tacah in držal v prednjih palico. Znal se je valjati kakor pijanec in mu je bil res podoben. In kadar je nesrečno hlačal po zadnjih tacah, so ljudje dejali, kako lepo pleše. Kajti medvedka so cigani kazali ljudem in so celo zaslužili. Medvedek pa je samo še tuhtal, kdaj se znebi usnjene vrvi in pobriše...

Cas je minil. Medvedek, ki se mu je zdelo, da je odredel v čedni družini pot sveta, je bil kaj vesel, ko so cigani nekoč taborili v gozdu. Na poti jih je zajela tema, napravili so ogenj in privezali medvedka k bukvi, ki jo je začuda poznal.

Bil je namreč v domačem gozdu in je od začudenja kar kihnil. Cigani so naložili na velik ogenj drvo, da bi jih pončilo ne zeblo, se zavili v odeje in pospali.

Sedaj je imel medvedek časa na pretek, da je preiščal, kako naj se reši. A kako? Vrvo je bila usnjena. Tla pa tako mehka, z listjem pokrita in dišalo je po jagodah... V tihih noči ni udaril niti list ob list. Medvedek je mislil na domači brolg, kjer je tako lepo spaval. Pogledal je v luno, ki je vstajala nad vrhovi smrek in zahtel. Res, mislite, da medvedek ne joče? S prednjima tačkama si je obrisal oči, spet pogledal v luno, zahtel in si spet obrisal oči s tačko.

In ko je tako ihtel, čeprav tiho in res zelo tiho, se je nekdo oglašil. »Čemu pa jočeš, medvedek?« se je čulo iz listja. Medvedek je utihnil in videl skozi solze miško. »Privezan sem,« je odurnil in spet zajokal. »Pa bi tako rad domov, k mamici,« je medvedek izdaval. In ko je miški zatrdil, da je v tem gozdu doma in celo bližu, mu je miška obljubila pomoč. Zlezla je k njemu in našela usnjeno vrvo. Glodala je štrk, štrk in res kmalu pregledala vezi.

Tedaj se je medvedek zbral, se počeno pretegnil in brž rekel miški. »Sedaj pa teciva! Tekla sta, tekla in srečno pritekla domov k medvedji mamici. Ta je bila medvedka zelo zelo vesela in je dejala miški, da lahko ostane pri njih in bo njihova.

Srečno so odslej živeli pri medvedovih in je miška dobila vsak dan velik kos medu, medvedek pa ni več uhajal z doma.

UGANKE

Kaj je dvakrat v momentu, enkrat v minuti in nikoli v stoletju? (Črka »M«)

Naša pot je kratka, toda naprej gremo hitro kakor čas. (Utrni kazalo)

Živim toliko časa, dokler jem, toda umrem, ko pijem. (Črna)

Dve gosi pred gosjo in dve gosi za gosjo in ena gos v sredi. Koliko gosi je? (Tri)

Zakaj gremo vedno ml v posteljo? (Ker postelja ne pride k nam)

sebi pa robec, da se ne bi več nosila po vasi Gela, ki se drži kot kakšna grofica.

REBUS

Brzobjavke

BUDIMPEŠTA, 12. dec. — V Budimpešti je pred nekaj dnevi umrl dr. Lajoš Astalos, mednarodni šahovski mojster, poznani igralec in šahovski organizator, član raznih komisij Mednarodne šahovske federacije. Dr. Astalos je več let živel v naši državi in je bil pred vojno član naše olimpijske reprezentance.

NEW YORK, 12. dec. — Na šahovskem turnirju v spomin velemojstra Tartakowerja v Detroitu, ki se ga je udeležilo 70 šahistov — igrali so po švicarskem sistemu — je zmagal Donald Byrne s 7,5 točke pred Bigsuterjem in drugim.

LONDON, 12. dec. (Reuter) — Nogometno srečanje med madžarskim klubom MTK (bivši Vörös Lobogó) in članom prve angleške lige Woolverhampton Wanders je bilo končano z neodločenim rezultatom 1:1 (1:1). Gol za goste je dosegel Patots. Gledalcev 45.000.

BEOGRAD, 12. dec. — Po tretjem kolu finalnega turnirja za prvenstvo Crvene zvezde vodi Knežević s tremi točkami pred dr. Nedeljkovićem 2,5 itd.

BEOGRAD, 12. dec. — Madžarski velemojster Szabo se je po končani turneji po Bački vrnil v Beograd. Po osmiednevnom odmoru bo Szabo skupaj z Gligorićem in mojstrskim kandidatom Vasiljevićem odpočival na turneji v Hastings.

MELBOURNE, 12. dec. (Reuter). Po končanih olimpijskih igrah so nekateri najboljši plavalci nastopili na svečani prireditvi mednarodne plavalne zveze (FINA). Rezultati: 4 x 100 m: Avstralija (Thiel, Gathercole, Wilkinson, Dewith) 4:20,2; 4 x 200 m prosto: Izbirna evropska šteta (Sorokin, Wardrop, Zierold, Nikitin) 8:40,2; Avstralija (Devitt, Garretty, O'Halloran, Rose) 8:41,0 itd.

VARSAVA, 12. dec. — V hokejski tekmi je reprezentanca SZ premagala Poljsko s 7:3 (2:1, 4:1, 1:2).

ZÜRICH, 12. dec. — Švicarska državna hokejska reprezentanca je igrala z reprezentanco Švicarjev, ki žive v Kanadi. Z visokim rezultatom 14:4 so zmagali kanadski Švicarji. Švicarska B reprezentanca je izgubila z nemško hokejsko B reprezentanco z 2:3.

MILANO, 12. dec. (UP). — Italijanski nogometni krogi v Milanu se posajajo z nekaterimi igralci madžarskega nogometnega kluba Honved, ki se od njegove 21 igralcev ne bo vrnilo v domovino 18. Gre za velike vsote, največje pa ponujajo Puskasu, ki je že dobil ponudbo od Bilbaa in Real-Madrida v znesku 200.000 frankov. Razumljivo je, da Italijani ponujajo še več. Med nekaterimi zahodnoevropskimi klubi se je rodila prava tekma, kdo bo kupil najboljši madžarske igralce. Nekateri funkcionarji italijanske nogometne zveze in klubov za zahtevajo od FIFE najpravi red okoli »političnih beguncev«. Očitno nimajo dovolj denarja za to konkurenčno tekmo.

BRUSELJ, 12. dec. — V mednarodnem tekmenski dvoboju je Belgija premagala Italijo s 3:2. Za Belgije so nastopili Brichant, Washer, Mezzi, za Italijo pa Bergamo in Fachinei.

BOLOGNA, 12. dec. — V devetem kolu italijanske košarkarske lige je Virtus premagala Simmenthal v nadaljnjem z 71:84 in tako zaradi boljše razlike v koših prevzela vodstvo na lestvici.

TITOGRAD, 12. dec. — Pred 5000 gledalci je domača Budućnost premagala madžarski nogometni klub Ujpest s 3:2 (0:1). Gostje so bili tehnično boljše moštvo.

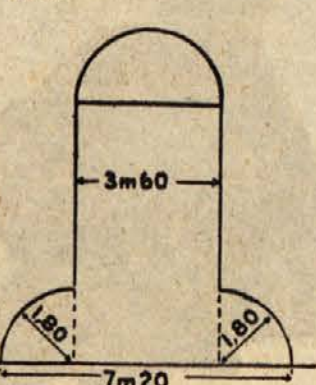
KORAK NAPREJ

Nova pravila bodo naredila košarko še hitrejšo lepšo za oko

Pod svežim vtisom košarkarskih tekem olimpijskega turnirja so delegati sprejeli nova pravila te igre na V. kongresu FIBA. Nasprotno kot na minulih kongresih pa tokrat niso imeli prve besede Američani, kjer je domovina košarkarke, ampak so vzeli skrb za razvoj košarkarke na svoja ramena evropski strokovnjaki. Nova pravila, ki bodo usmerila košarko po povsem novi poti, so v grobem predlog sestanka evropskih strokovnjakov v Dorzmondju, ki je bil v začetku leta 1956. Vsa pravila, ki so jih sprejeli v Melbournu, očitno kažejo, da so jih predlagali z namenom, da bi postala košarkarke hitrejša in lepša za oko.

O spremembah pravil smo že poročali, toda zaradi slabega teleprinterkega sprejema, je bilo v prvih poročilih nekaj pomot, Bistvene spremembe pravil so naslednje:

I — prostor pod košem — raketec — bo razširjen tako kot kaže risba; ob osnovni črti je hosta razširila dva četrtkroga s polmerom 1,80 m, tako da bo »sprepovedani prostor pod košem« dolg 7,20 m.

II — Moštvo bo lahko imelo žogo le 30 sekund, posameznik pa 5 sekund.

III — Pravilo treh minut je odpravljeno. Zato v zadnjih treh minutah ne bo dvojnih prostih metov.

IV — Spremembe v kaznih: če doseže napadalec koš in zagreši pri tem osebno napako, koš ne bo veljal, nasprotno moštvo pa ne bo metalo proste meta, ampak bo prišlo le v posest žoge. Prepovedano je dvigniti spivota nogo pri vodenju žoge, obojestranska osebna napaka bo kaznovana le z vpisom v zapisnik.

Razen omenjenih prednosti sprememb pravil — to je hitrejša in bolj privlačna igra — bo občutno zmanjšano število prostih metov, ki je doslej precej oviralo hiter tempo igre. Strokovnjaki so spoznali tudi, da je pravilo zadnjih treh minut slabo, ko se igra praktično konča v 37 minut in moštvo, ki je vodilo, je le redkokdaj izgubilo naskok.

Zanimivo je, kaj menijo slovenski košarkarji o spremembi pravil. Državni reprezentant Kristančič nam je dejal: »Nova pravila bodo gotovo koristila razvoju košarkarke. Nasemu klubu, ki goji hitro košarko, so nova pravila prišla kot naročena. Seveda pa bo treba v taktiki najti nove prijeme.«

Naša pripomba k pravilom je, da oboje pravila napravljata revolucionaren dvobrat v učinkovitosti igre, da pa je dvomljivo, kako bodo čemerilci lahko kontrolirali pravilo 30 in 5 sekund. Le malo naših društev razpolaga z napravami, s katerimi bi lahko merili toliko stvari hkrati, kot so potek igre, 30 sekund za moštvo in 5 sekund za igralca. Če pa bi prepustili to nalogo sodnikom, bi njihovem — že tako težkemu delu — naprtili še težko smojljivo

Koledar bližnjih svetovnih in evropskih prvenstev pa je naslednji: evropsko prvenstvo za moške leta 1957 v Sofiji, svetovno 1958 v Santiagu (Čile). Na to III. svetovno prvenstvo so se uvrstili ZDA, Brazilija, Filipini (prvi trije z zadnjega svetovnega prvenstva) in SZ ter Urugvaj (drugi in tretji z olimpijskih iger). Na prvenstvo bodo povabili še prva dva z evropskega prvenstva in prvenstva Azije ter južne Amerike. Svetovno prvenstvo za ženske bo leta 1957 v Rio de Janeiru, evropsko pa leta 1958 v Varšavi.

Tekma v počastitev JLA

Na pobudo predsednika ObLO Jesenice tov. Dolinarja-Maha bo v počastitev Dneva JLA 19. t. m. nekakšna tekma med Jesenicami in enim izmed najboljših jugoslovanskih moštev. Verjetno bo to Partizan iz Beograda, če se bo povabila odzval. Prireditve bo gmetno podprl ObLO Jesenice.

BOGAT HOKEJSKI PROGRAM NA JESENICAH »Jesenice« B : »Ljubljana« B 6:2

Jesenice, 12. dec. — Danes popoldne je bila na jesenjskih hokejskih tekma med moštvi »Jesenice B« — »Ljubljana B«. Po boljji in živahnejši igri so zmagali domačini s 6:2 (1:0, 2:0, 3:2). Zelo lepo je igral mladi Tišler.

V soboto 15. in v nedeljo 16. t. m. bo na jesenjskem letnem drsaljskem mednarodni turnir, ki se ga bodo udeležili naslednji hokejski klubi: Ljubljana, Jesenice, KAC (Celovec) in Innsbruck.

Prireditve bo zelo zanimiva, saj bo razen solidnih domačih moštev nastopil avstrijski vrhak Innsbruck. V primeru, da bi eno izmed avstrijskih moštev odpovedalo, so nastopili Villach iz Beljaka. Tekme bodo po naslednjem programu:

RADIO LJUBLJANA

Sporod za četrtak, 13. decembra

Poročila ob: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00 in 22.55. 5.00-7.00 Dobro jutro, dragi poslušalci (petek, glasbeni spored) — 6.30 do 6.40 Reklame in obvestila — 7.10 Zabavni zvoki — vmes ob 7.20-7.25 Naš jedilnik — 8.00 Zaključek oddaje — 11.00 Naši najmlajši pojo — 11.15 Člcičanov — dober dan (Rikica Ovačija; Metlica-pomočnica) — 11.30 iz Jugoslovanske orkestralne glasbe — 12.00 Lasek opoldanski glasbeni spored — 12.30 Kmečka univerza — ing. Mirko Peternel: Kako unovčevati živinorejske proizvode — 12.40 Klavirske skladbe Felixa Mendelssohna — 13.15 Zabavna glasba — 13.30 Popularne melodije iz orkestralne glasbe — 14.20 Pionirski kotiček — 14.35 Zeleni ste poslušajte! 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.40 Utrinki iz literature — Norman Maller: Gol in mrtvi, II. — 16.00 Z našimi in inozemskimi solisti in skladatelji — 17.10 Zabavna in plesna glasba na tekmočnem traku — 18.00 Radijska univerza — dr. Branka Brzin: Vitamini, njihova zgodovina in pomen — 18.15 Intermezzo iz opere »Peter Grimes« skladatelja Benjamin Brittena — 18.30 Kulturno

pismo (reportaža) — 18.45 Poje Zenski zbor Fr. Prešeren — 19.00 Radijski dnevnik — 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame — 20.00 Tedenski koncert — politični pregled — 20.10 Četrtekov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Pesmi Ceneta Vipotnika (literarno-glasbena oddaja) — 21.30 Iz solistične glasbe — 22.15 Po svetu Jazza

IZ NOVEGA MESTA KINO »KRKA«: Ameriški film: »Naslije«. V glavni vlogi Van Heflin in Janet Leigh.

Z JESENIC IN OKOLICE Zdravniško dežurno službo na Jesenicah ima dr. Milan Čeh. Cesta maršala Tita

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE Sobota, 15. decembra ob 19.30: Rousin: »Otroci prihajajo«. Nedelja, 16. decembra ob 14.30: Rousin: »Otroci prihajajo«. Zveze z viski ugodne.

KINO »RADIO«: Ital. barvni film: »Scampolo 53«. Predstavi ob 18 in 20. — V glavni vlogi Maria Fiori, Henri Vidal in Arlette Polrier. V petek isti spored — zadnjikrat.

»FLAVIA«: Ameriški barvni film: »To je ljubezen«. Predstavi ob 18 in 20. V glavni vlogi Kathryn Grayson in Meri Grifein. V petek isti spored — zadnjikrat.

IZ DOMŽAL KINO Mehliški film: »Rdeča Konga«. — Predstava ob 20.

VESTI IZ TRBOVELJ KINO »SVOBODA-TRBOVELJE II.«: Ameriški film: »Smrt prihaja«. V glavni vlogi Edmond O'Brien.

»DELAVSKI DOM«: Amer. barvni film: »Ljubica divjega zapada«. V glavni vlogi Doris Day in Howard Keel.

IZ MURSKÉ SOBOTE KINO »PARK«: Ameriški film: »Čudežni otroci«. V glavni vlogi Van Johnson in June Allyson.

IZ ROGAŠKE SLATINE KINO Madžarski barvni film: »Pomlad v Budimpešti«. Predstava ob 19.

IZ ŽALCA KINO Jugosl. film: »Potniki iz Splendida«. Predstava ob 19.30.

STRELSTVO NA OLIMPIJSKIH IGRAH

Veter zoper rezultate

Medtem ko je bilo v nekaterih športnih dogodkih na XVI. olimpijskih igrah precej pisanja in govorenja, pa o strelskih tekmovaljih v predmestju Melbournu na Williamstownu ni bilo dosti slišati. Pred igrami je bilo precej prognoz, ki so napovedovale rekorde in izvršne rezultate, vendar pa na tekmovaljih niso bili doseženi rezultati, ki bi ustrozili kvaliteto nastopajočih strelcev.

Ko sedaj analiziramo rezultate, lahko zaključimo, da je bilo to vendarle veliko tekmovalje mojstrov, ki sicer niso pokazali vseh svojih sposobnosti, dasiravno so v nekaterih disciplinah doseženi tudi izvršni rezultati kot svetovni in olimpijski rekordi.

Kaj je vzrok temu? V Avstraliji je strelstvo španaka vas za tamkajšnja športnike. Na vsej celini in seveda tudi v Melbournu ni dobrih strelšč. Medtem ko našemu skoraj na vsakem koraku na plavalni bazen ali atletsko stezo, pa je strelstvo velika redkost. Tako tudi skromno strelšč v Williamstownu ni imelo nekaterih nujnih tehničnih naprav in zato ni bilo primerno za postavljanje najboljših rezultatov, za katere so se tekmovalci pripravljali meseci in leta, pri čemer so se odrekli mnogim vsakdanjim zadovoljstvom.

Ce vemo še, da strelstvo v Avstraliji nima tradicije, potem je razumljivo, zakaj strelci niso dosegli boljših rezultatov in zakaj organizatorji niso bolj pomagali strelcem, kot je bilo to na prejšnjih tekmovaljih. Domačini so sicer pogosto hoteli pomagati strelcem, toda to jim ni vedno uspelo. Pri vsem tem so strelce spremljala še smola, saj je skoraj vse dni tekmovalji pihal dokaj močan veter, ki je tako pripomogel k slabim rezultatom. Skoraj vsi strelci so po tekmovaljih govorili kot 61-letni nemški reprezentant Albert Siegl, ki je dejal: »Nastopil sem skoraj na vseh svetovnih prvenstvih, a kaj takega še nisem doživel. To je bilo strahotno...«

Posamezniki pa so vendarle dosegli rezultate, ki jih štejejo med največje uspehe strelstva. Kanadčan Kellet je v streljanju s malokalibrsko puščico v olimpijskem meču (60 strelcev) dosegel absolutni rekord 600 od 600 možnih krogov. Zares, to je bil velik podvig, saj ni kar tako od 60 strelcev šestdesetkrat zadeti center tarče. Zato je potrebno veliko treninga, volje in hladnokrvnosti. Po vrednosti podobne rezultate je dosegel tudi sovjetski mojster Borisov, ki je v streljanju s težko puščico dosegel laže 396 krogov. Ne moremo mimo tega rezultata: na razdalji 300 metrov zadeti 36 krat sredino in 4 krat središče, ni majhna stvar.

V klasičnih disciplinah ni bilo posebnih presenečenj. V streljanju s malokalibrsko puščico je osvojil prvo mesto Bogdanov (SZ) s 1172 krogi, v streljanju s težko puščico njega je sovjak Borisov s 1136 krogi. Le češki strelce Horinek je presenetil: bolj s plasmanom kot s rezultatom, ker so ostali za njim mnogi izmed favoritov v streljanju z malokalibrsko puščico. Bil je drugi za Bogdanovim s 1172 krogi. Največ uspeha v streljanju s preciznim orožjem so imeli tekmovalci SZ, Finske, Romunije in Švedske, Italijani so tudi tokrat triumfirali v lovskih disciplinah streljanju na glinaste golobe in premikajočih se jelena. Kaj bi dejali o našem predstavniku Zlatku Mašku? Dosegel je slabše rezultate kot so njegovi občitani, posebno v streljanju s precizno malokalibrsko puščico (trojni stavi 1144 krogov. Razočaral je posebno v klasičnem lovsčem položaju (8 do 4 kroge). Start Maška na olimpiadi lahko presodimo kot neuspeh našega strelstva. Seveda pa lahko najdemo ameriške za bodoče delo, posebno za prihodnje olimpiado. Treba je razmisliti, katere discipline ustrežajo našim strelcem, da bi v teh lahko uspešno zastopali našo strelstvo v mednarodni konkurenci. Prepričani smo, da bi Mašek ali kdorkoli izmed naših strelcev, dosegel v teški precizni puški mnogo bolj rezultat. Ta disciplina namreč bolj odgovarja našim vrhunskim strelcem. Ni treba zanemarjati niti pistoljače, ki bi jim morali prav tako dati možnost, da pokažejo svoje sposobnosti.

Te tekmovalje v Melbournu naj bo torej kajipet za nadaljnje delo naših strelcev in za izbranje disciplin na prihodnjih XVII. olimpijskih igrah. D. P.

Z rokami v žepih se je prikazen majala kakor po taktu in me motrila.

— Vam ne uspeva, da bi prepoznali svojo mater? — Ne, — sem odvrnil. — Prav. To je pa lepa reč! A bomo že vse uredili. — Menil je, da sem bila krčmarica, — se je oglasila moja mati, kakor da naj bi ji dekliška rdečica planila v obraz. — Nikoli nisem pomislila, da sem videti taka. — In se je zravnala: — Grenko žganje! — je zaklicala s prodornim glasom, kakor da bi hotela posnemati krčmarico v londonskem predmestju. Nerodna šala mladega moža ni pripravila v smeh. Hladno jo je gledal. A le za hip. To novo samoljubje se je takoj spet umaknilo tistemu prvemu, zdravniškemu. — Pa poglejmo, kaj je moč napraviti. — S poklicnim glasom se je obrnil k moji materi: — Bolje bi bilo, da me pustite samega z bolnikom, gospa Friend. — Seveda! — Mati me je še pobožala z nežnim pogledom. — Zanesi se na doktorjevo pomoč, Gordo! Kraft je naš dober prijatelj, in če ga boš ubogal, se boš kmalu spet vsega spomnil. Njena košata podoba je odvalovala proti vratom, a se je vrnila. Vzela je škaflo z bonboni in jo odnesla. Ko sva ostala sama, je mladi zdravnik spremenil glas. Vzel je stol, ga postavil kraj postelje, ga obrnil in sedel ter se s komolci oprl na naslonjalo. Začutil sem nekaj jasnega, toda v meni je nekaj svarilo, da moram biti oprezen. — Ovedite se, Gordo! Predvsem se vam predstavim. Jaz sem Knut Kraft. Spomnite se boste! Spomnite se, da sem vaš veliki prijatelj, pa Selenin in Murneyjin.

PATRICK QUINTIN ISCIEM SAMEGA SEBE

Od nekod mi je stopil pred oči neki človek. Nemara je imel trideset let. Bil je temne polti in v športni obleki, preprosti, a dragi. Stal je pred menoj z rokami v žepih. Moja občutljivost, zaostrena v eno plat prav toliko, kolikor je bila otopena v drugo, me je opomnila, da je moralo biti zanj nadvse važno, da je bil videti brezhiben in hkrati neprizadet član te majhne družbe. — S partije golfa se vračam pravkar, — je začel nekam sam zase. — Bila je zelo zanimiva. — Toda pri vsem tem je bil videti povsem različen od tistega, kakršnega se je delal. Obraz mu je bil vse prelep, da bi bil videti neprizadet. Njegove oči, jasne, z dolgimi trepalnicami, oči vzhodnjaške plesalke, so izdajale, da je bilo njegovo športno obnašanje narejeno. — Torej, Gordon, kako se počutite? Premotril sem ga in na njegov brezbarvni nasmeh sem odgovoril sovražno: — Ste tudi vi eden tistih, ki jih moram prepoznati! — sem vrčal.

»INTERKOMERC« BEOGRAD OBVEŠČA SVOJE POTROŠNIKE: v času od 20. do 31. decembra 1956 bomo imeli letno inventuro blaga V NAŠI PRODAJALNI, ULICA BRACE JUGOVIČA 21. Prosimo zainteresirane, da si pravočasno zagotovite svoje potrebe, ker med inventuro ne bomo izdajali blaga. Na zalogi imamo rezervne dele za avtomobile »FORD«, traktorje »FORDSON MAJOR«, »FORD FERGUSON«, »ANSALDO« in Diesel motorje »PERKINS«. INTERKOMERC — GENERALNA TRGOVSKA ZASTOPSTVA, BEOGRAD, TELEFON 29-934 4184

INDUSTRIJA VISOKO-OGNJEVZDRŽNEGA MATERIALA »MAGNOHROM« KRALJEVO TELEFON 17 IN 89 sprejme kot prenos osnovnih sredstev ali kupi: čeljustni drobilec, razpon čeljusti 200—250 mm valjni mlin L 300 mm ø 300 mm kroglični mlin tipa Harding vibracijsko sito za 3 do 4 granulacije hidravlično brzoходno stiskalnice 300 t Ponudbe pošljite na zgornji naslov 4193

»MAŠINOKOMERC« BEOGRAD, KNEZ MIHAJLOVA 3 I NOZEMSKO ZASTOPSTVO Telefoni 30-291, 501, 506 in 22-341 — teleprinter 01-158 IMA V SVOJEM KONSIGNACIJSKEM SKLADIŠČU: GESTETNER aparate za razmnoževanje s priborom in barvami, kakor tudi vse potrebne dele SAMSON aparate in naprave za centralno kurjavo — zmanjševalce pritiska, regulatorje temperature itd. SPICA Diesel črpalke — elementne, brizgalke, ventilatorje in druge dele ter pribor COLES dele in pribor za žerjave PRODAJAMO ZA DEVIZE IN DINARJE 4163

Avtomatsko telefonsko centralo »SIEMENS-HALSKE« ZA 50 PRIKLJUČKOV, OD KATERIH JE 20 DEFEKTHNIH, VENDAR POPRAVLJIVIH, ZA 60 V BELOVNE NAPETOSTI TAKOJ PRODAMO SESTAVNI DELI: 1. posredovalna omarica za posredovalno centralo 2. generator za polnitev akumulatorske baterije z relejem za povratni tok 3. kontrolna omarica z Ohm-metrom Cena ugodna. Informacije iščite na naslov: PAPIRNICA VEVCÉ, Vevče p. Ljubljana-Polje, telefon Ljubljana številka 383-157, 383-158, 383-159 4636

Toda meni je bilo jasno, da nisem bil nikoli velik prijatelj tega človeka, temnopoltga, s tako neprodno kožo in z očmi vzhodnjaške plesalke. A nisem ničesar dejal. Ostal sem nepremičen in čakal. Prižgal si je cigareto, ki si jo je z dvema prstoma vzel iz dragocene cigaretnice, in nadaljeval: — Zal mi je, da vam ne morem ponuditi, stari moj. — Potem je z očmi sledil prvemu dimu in vprašal: — Povejte mi natanko: česa se spominjate, Gordo? — Spominjam se vijakov, ki so se zavrteli, in potem se mi zdi, da se spominjam letališča in nekoga, ki odhaja z letalom. — Nekoga določenega? — Napel sem se, da bi priklical v spomin podobo, ki se je odmikala. — Ne, nič določenega ne vem, samo zdi se mi, da je bilo zelo pomembno. — Vijake vidite zelo natanko? — Da, vedno jih imam pred očmi. Ne vem, kako naj rečem: razen... tu so! — Ze razumem, — je dejal spet s poklicnim glasom, — toda na žalost temu ni odpora. Počutil sem se hudo pobitega: — Hočete reči, da ni bilo nobenega letala? — To je učinek etra in nič več, — je odgovoril Knut Kraft — Izguba zavesti se po navadi izraža v brnenju motorjev in vrtečih se vijakov. Ali je bil človek, ki mislite o njem, da ste ga spremlili, možki ali ženska? Izenada sem začutil iskro vznesenosti, ki se mi je spretela po žilah.

»KOVINOTEHNA«

VELETRGOVINA Z ZELEZNINO
IN TEHNIČNIM BLAGOM

CELJE, MARIBORSKA 13

sporoča vsem cenjenim
odjemalcem in poslovni
javnosti, da bo v dneh
od 20. XII. 1956 pa do
6. I. 1957 imela

letno inventuro

Pred inventuro bomo iz-
vršili naročila, ki jih bomo
prejeli do 15. XII. 1956.

Vsa kasneje prispela naro-
čila pa bomo izvršili
po končani inventuri.

Opozarjamo industrijska
podjetja, rudnike, gradbe-
na podjetja, železniška in
transportna podjetja, vse
trgovine s kovinskim bla-
gom itd., da bomo mogli
ustreči v novem letu z bo-
gato izbiro valjanega že-
leza, zaloga nad 3000 ton,
specialnega jekla, najrazno-
vrstnejšega orodja doma-
čega in uvoženega, arma-
tur, sanitarnih, keramič-
nih, emajliranih in litože-
lezniških izdelkov krogličnih
ležajev vseh vrst in dimen-
zij, vijačnega blaga in žeb-
ljev ter kovinskega blaga
za široko potrošnjo.

DNEVNE NOVICE

Danes sveže morske ribe!
Klub kulturnih delavcev in Dr-
štvo književnikov vabita svoje člane
na Gregorčičevo proslavo (ob petdeset-
letnici smrti), ki bo v četrtek, dne
13. decembra ob 20 v klubu.
Centralni zavod za napredek go-
spodinjstva obvešča, da je v petek,
dne 14. decembra od 16-18 na sporedu
v gospodinjstvi posvetovalnici na Po-
ljanski cesti prikaz uporabe ročnega
pletnega stroja.
Akademijski odbojarski klub Olim-
pija bo imel redni občni zbor v so-
boto, 15. decembra, ob 17 na Univerzi,
soba 77.
V oglašju, ki je bil objavljen dne
12. decembra 1956, za mesto direktorja
»LIV« Postojna, se dostavek »Kom-
fortno družinsko stanovanje« popravi
na »Družinsko stanovanje«.
FLEX šivi za čiščenje mastnih
madežev in ga lahko kupiš v vseh
trgovinah, ki prodajajo milo. Pazi na
znamko FLEX.
TEINT BELL kozmetična maska
napravi tvoj obraz mladosten in svež.
Zrvuj nekaj minut za masko, preden
greš v družbo in ne bo ti žal.

PREDAVANJA

Botanični večer bo dne 14. decem-
bra ob 20 v Botaničnem inštitutu, Ve-
gova 4. Referat: Dr. Radovan Domac
(Zagreb): »Zanimivosti flore in vege-
tacije primorskih melišč Biokova«. —
Vabljeni.
Sektija za ekonomiko in organi-
zacijo podjetij pri Društvu ekonomis-
tov v Ljubljani bo imela redni sestanek
v petek, dne 14. decembra ob 17 na
Ekonomski fakulteti, Gregorčičeva
ulica 27. Predaval bo tov. dr. Leon
Jerovec o temi: »Industrijsko buđe-
tranje s planiranjem stroškov«. —
Vijudno vabimo člane sekcije in tudi
vse ostale ekonomiste, ki se bavijo
z ekonomiko in organizacijo podjetij.

KONCERTI

Slovenska filharmonija priredi v
ponedeljek, dne 17. decembra, koncert
pevskega zbora Slovenske filharmonije
pod vodstvom dirigenta in skladatelja
Ubalda Vrabca. Na sporedu so zas-
topani naslednji skladatelji: Mirk,
Simoniti, Srebotnjak, Svara, Ukmar
in Vrabec. Vstopnice od 80-150 din
pri blagajni Slovenske filharmonije.
Pianistka Pina Buonomo iz Neap-
lja koncertira jutri, v petek, za modri
abonma. Proste vstopnice bodo v
prodaji jutri dopoldne in popoldne
pri blagajni filharmonije.

GLEDALIŠČA

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE
DRAMA
Četrtek, 13. decembra ob 20: Miller:
»Spomin na dva ponedeljka«, »Po-
gled z mostu«. Abonma S.
Petek, 14. decembra ob 15.30: Molière:
»Sola za moše«, »Izsiljena ženitev«.
Abonma Petek I. popoldanski.

OPERA
Četrtek, 13. decembra ob 19.30: Puccini:
»Tosca«. Abonma H.
Petek, 14. decembra: Zaprtlo.

Umrla je naša draga mama, stara
MAMA

IVANA JEREB, roj. Bergant

upokojenka Tobane tovarne
Pogreb drage pokojnice bo v pe-
tek, dne 14. decembra 1956 ob 16 iz
Jozefove mrliške veže na Zaloh.
Zalujoča hčerka Mihaela z dru-
žino, sinova Ivan in Slavko
z družinoma in ostalo sorodstvo

Umrl mi je moj mož in oče

VIKTOR STRUPI

delavec pri Upravi gest OLO Ljubljana
Pogreb dragega pokojnika bo v
četrtek, dne 13. decembra, ob 14.30 iz
Krištofove mrliške veže na Zaloh.
Zalujoča žena in stroci ter
ostalo sorodstvo.

Offenbachovo opero »Hoffmanno-
ve pripovedke«, ki je uvrščena v naš
letošnji operni repertoar in bo v so-
boto, 15. decembra, imela premiero,
bo pripravil dirigent Bogu Leskovic,
režiser Ciril Debevec, scenograf Maks
Kavčič, vodja zbora Jože Hanc in
kostumograf Alenka Barti-Serša. V
glavnih vlogah bo več alternacij, na
premieri pa bodo peči: Olimpija — So-
nja Hočevarjeva, Giulietta — Manja
Mlejnikova, Antonija — Nada Vid-
marjeva, Hofmann — Miro Brajnik,
Coppelius, Dapertutto in Mirakel —
Zdravko Kovač, Nikolaj — Boža Glav-
kova, Crespel — Ladko Korošec,
Cochenille, Pitichinaccio, Franz —
Ljubo Kobal. V ostalih vlogah: Elza
Karlovčeva, Slavko Strukelj, Ivo Anž-
lovar, Vladimir Dolničar, Anton Prus.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA
Gledališka pasaža
Četrtek, 13. decembra ob 20.30: Remec:
»Magda«. Abonma GSS. Vstopnice
so tudi v prodaji.
Petek, 14. decembra ob 20: M. Gorki:
»Malomeščani«. Abonma TSS I.
Ustanove, podjetja in kolektivi, ki
žele, da jih za Novoletno jelko obišče
Dedeček Mraz, naj sporoče Sindikalni
podružnici Mestnega gledališča. Infor-
macije dnevno med 12 in 13 uro v
Mestnem gledališču, telefon št. 21-660.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE
Ljubljana, Mestni dom
Petek, 14. decembra ob 18: Jurčić:
»Sosedov sin«, ljudska igra. Zaklju-
čena predstava.
Prodaja vstopnic v Mestnem domu.
rezerviranje telefon 32-850.

ISOL
čisti kovine in
staklo!

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE
Marionete
Levstikov (Sentjakobski) trg 3
Četrtek, 13. decembra ob 17: Milčinski:
»Zvezdica Zaspanka«.
Sobota, 15. decembra ob 17: Malik:
»Zogica Marogica«;
ob 20.30: Bevk: »Lenuh Poležuha«.
Za odrasle.
Nedelja, 16. decembra ob 11: Bevk:
»Lenuh Poležuha«;
ob 15: Malik: »Zogica Marogica«.

Ročne lutke
Resljeva cesta 28
Nedelja, 16. decembra ob 17: Papler:
»Hudobni graščak«.
Prodaja vstopnic za vse predstave
od srede dalje (razen nedelje) od 10
do 12 v Upravi, Resljeva cesta št. 28,
telefon 32-220 in pol ure pred vsako
mestno predstavo (tudi ob nede-
ljah) pri gledališki blagajni, za ročne
lutke pa eno uro pred predstavo pri
gledališki blagajni na Resljevi c. 28.

VESTI IZ KRANJA

PRESERNOVO GLEDALIŠČE
Četrtek, 13. decembra ob 18: Delder-
feld: »Visok je zid«. Zaključena
predstava za gimnazijo in strok.
šole.
ob 20: Delderfeld: »Visok je zid«.
Izven. Gostovanje v Škofji Loki.
Nedelja, 16. decembra ob 16: Delder-
feld: »Visok je zid«. Izven in za po-
deželje.
KINO
»STORŽIČ«: Jugosl. kinoteka pred-
vaja ameriški dokumentarni film:
»Zakaj se borimo I. in II. del. Pred-
stava ob 16. Ob 18 in 20 ameriški bar-
vni film: »Cas obračuna«.
»TRIGLAV«: Prinsko: Jugosl.
kinoteka predvaja ameriški dokum-
tarni film: »Zakaj se borimo I., II.
in III. del. Predstava ob 19.

Z BLEDA
KINO
Ameriški film: »Provinciálka« (»De-
kle z deželce«). Predstava ob 20. — V
glavni vlogi Bing Crosby, Grace Kelly,
William Holden in Anthony Ross.

V globoki žalosti sporočamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je nenadoma preminil naš ljubljani soprog, dragi sin, brat, stric in svak

VLADIMIR ŠTOLFA

kapitan dolge plovbe

Pogreb bo v petek, 14. decembra ob 15. uri iz Luške kapitanije na pokopališče v Piranu

Zalujoči: žena Anica, oče Alojz z ženo Marijo, brata Flavko, Milutin, sestre Vida, Dana Pogačar, Mila Cunja, Malči Mermolja, svakinje, svaki, nečak, nečakinje ter ostalo sorodstvo

Naznanjamo žalostno vest, da je nenadoma preminil

VLADIMIR ŠTOLFA

prvi poveljnik motorne ladje »Gorenjska«

Pogreb dobrega tovariša bo v petek, 14. decembra ob 15. uri iz Luške kapitanije na pokopališče v Piranu

Ohranili ga bomo v trajnem spominu!

Piran, 12. decembra 1956

SINDIKALNA PODRUŽNICA
PRI SPLOŠNI PLOVBI PIRAN

KINO »KOMUNA«
Premiera ameriškega filma
»Dama s kamelijami«
Brez tednika. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Greta Garbo in Robert Taylor. Prodaja vstopnic od 9.30-11 in od 14 dalje.

KINO »VIČA«
Ameriški film
Tarzan brani džunglo
V glavni vlogi Gordan Scott in Vera Miles. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Prodaja vstopnic od 9.30-11 in od 14 dalje. Danes zadnjikrat.

KINO »TRIGLAV«
Nemški film
»FANFARE LJUBEZNI«
Tednik. V glavni vlogi Inge Egger, Grethe Weiser, Oskar Sima. Predstave ob 15, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje. Danes zadnjikrat. Jutri francoski barvni film: »V vrtnicu Himalaje«.

KINO »UNION«: Ital. film: »Kruh, ljubezen in ljubosunje«. II. del. Tednik. Filmske novosti. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Gina Lollobrigida in Vittorio de Sica. — V soboto ob 22 premiera filma: »Prepovedane ženske«.

KINO »SLOGA«: Ameriški barvni film: »Kvartoprec z Mississippija«. Brez tednika. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10 matineja istega filma. Danes zadnjikrat.
Prodaja vstopnic v obeh kinematografih od 9.30-11 in od 14 dalje, za matinejo v kinu »Sloga« od 9 dalje.

KINO »SOCA«: Amer. film: »Tarzan brani džunglo«. Predstave ob 15, 18 in 20. Prodaja vstopnic samo od 14.

MLADINSKI KINO LM, Kotnikova 8, predvaja za mladino slovenski film »Dolina miru«. Predstavi vsak dan ob 10 in 15.

KINO »LITOSTROJ«: Ameriški film: »Trinajsta ura«. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom prve predstave. — Danes zadnjikrat.

KINO »SISKA«
Ameriški barvni film
»Noro početje«
V glavni vlogi Danny Kaye in Mai Zetterling. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje. Danes zadnjikrat.

MARIBORSKE VESTI
DEŽURNA LEKARNA
Četrtek, dne 13. decembra: lekarna »Tabor«, Trg revolucije 2.
Petek, dne 14. decembra: lekarna »Melje«, Meljska cesta 2.
KINO
PARTIZAN: Ameriški barvni film: »Gola džungla«.
UDARNIK: Ital. film: »Kruh, ljubezen in fantazija«.
SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE
Četrtek, 13. decembra ob 19.30: Mozart: »Figarova svatba«. Red VAS.
Petek, 14. decembra: Zaprtlo. (Generalna).
Sobota, 15. decembra ob 15: Mozart: »Figarova svatba«. Zaključena predstava za prosvetne delavce okraja Maribor.
ob 19.30: Kreft: »Kreature«. Premiera. Izven in za premierski abonma.

IZ PTUJA
KINO
»MESTNI KINO«: Ameriški film: »Visoka Barbare«. V glavni vlogi Van Johnson in June Allyson

Luška kapitanija Piran sporoča, da je nenadoma preminil kapitan dolge plovbe

VLADIMIR ŠTOLFA

luški upravitelj v Piranu

Pogreb pokojnika bo v petek, dne 14. decembra 1956 ob 15. uri izpred Luške kapitanije v Piranu na mestno pokopališče

Odličnega pomorščaka, dobrega tovariša, zvestega in neutrudnega člana našega kolektiva bomo ohranili v trajnem spominu, svojcem pa izrekamo globoko sožalje

USLUŽBENCI LUŠKE KAPITANJE

Splošna plovba Piran sporoča žalostno vest, da je nenadoma preminil

VLADIMIR ŠTOLFA

prvi poveljnik motorne ladje »Gorenjska«

Pogreb bo v petek, 14. decembra ob 15. uri iz Luške kapitanije na pokopališče v Piranu

Piran, 12. decembra 1956

PODJETJE SPLOŠNA PLOVBA PIRAN

Življenje

● V TISOČLETJIH SO SE ŽIVALI PRILAGODILE TEMI
● IZGUBILE SO OČI IN KOŽNO BARVILO

V JAMAH

Mnogo milijonov let pred človekom so bila na zemlji živa bitja, ki so morda po naključju prišla v podzemeljsko jamo. Tja je zanesla površinska voda prve alge, bakterije, črve ali ribe, kak zračni tok pa je potegnil v podzemeljsko kraljestvo prve žuželke. Noben človek ni videl, kdaj je prišel v podzemeljsko jamo prvi pajek, ker takrat še ni bilo ljudi, dejstvo pa je, da so se v raznih obdobjih iznenada znašla v podzemeljskih jamah živa bitja, ki so se sčasoma prilagodila novim razmeram.

Nekateri polži so prodrli v jame vse do tiste, pravzaprav nedoločene meje, do koder sega dnevna svetloba. V to temo so prodrli pajki, muhe in komarji, za njimi pa so plavale v podzemlje tudi številne ribe. Zabe in kuščarji so se prilagodili življenju v hladni podzemeljski jami, nekatere ptice so spoznale, da je v podzemeljskem mraku varno zavetišče, razen njih pa so se zatekli v podzemlje celo nekateri sesalci.

Nekatera živa bitja so se sčasoma prilagodila življenju v temi in se po nekaj rodovih sploh niso več vračala na dnevno svetlobo, spet druga pa so prodrla še dlje v podzemeljsko temo. V novi življenjski sredini, ki je bila zanjo značilna popolna tema, stalna temperatura, nespremenljive stopnje vlage ter odvisnost od hrane, ki je prihajala od zunaj, so se potomci teh živali počasi spre-

njali v skladu z novimi potrebami. Med rastlinami so se prilagodile novemu načinu življenja samo bakterije in glive, ker se te lahko hranijo z zrakom, vodo, rudninami in z organskimi sestavinami. V temi bi se ne mogla

razvijati in razmnoževati nobena rastlina, ki vsebuje listno zelenilo. Če upoštevamo vse to, pride mo do zaključka, da je v votlinah zelo malo rastlinske hrane, ki je osnova za razvoj in življenje živali. Ribe so se v jamski vodi

hranile s črvi, ti pa z drobnimi vodnimi mušicami in z ličinkami žuželk, medtem ko so si te iskale hrano v raznih odpadkih netopirjev in drugih živali, ki so se v jame zatekale samo v trenutku nevarnosti, hranile pa so se zunaj. Ribe in redki podzemeljski raki, ki nikoli niso videli dnevnih svetlobe, so zaključni člen verige prehrane, ki se je dejansko začela zunaj, v sončni svetlobi.

Ker je torej v jamah sorazmerno malo hrane in ker se morajo podzemeljske vodne živali pogosto prebijati skozi ozke prehode, so zelo majhne; tako n. pr. velja 5 do 6 cm dolga ribica v jamskih razmerah že za precej veliko. Jamski kuščar je včasih dolg tudi do 12 cm, vedno pa je vitek in prožen. Ker je v jamah stalna temperatura, v njih živeča bitja ne potrebujejo dlakaste ali pernate zaščite, ki bi zadrževale izparevanje njihovih organizmov. Tam je brez pomena tudi barva, zato se je pri jamskih živalih malone povsem izgubila. Hkrati s kožnimi pigmenti so sčasoma izgubile tudi oči, namesto njih pa so se razvila druga čutila. Zanimivo je na primer, da se ribe iste vrste, ki živijo v različnih jamskih razmerah, občutno razlikujejo med seboj. Bistvenih razlik seveda ni, po natančni podobnosti istih rib v različnih jamah pa je mogoče sklepati o podzemeljski povezavi med njimi.

Potem ko je dobila posebna francoska carinska brigada Forresterovi enakovredno opremo in sodobna tehnična sredstva, so morali njegovi tihotapci večkrat v naglici zapustiti z zavojčki ameriških cigaret do vrha polne batke. Posnetek kaže veselo francoske ribiče v Saint-Mandrierju, kjer so našli nenavadne »ribice« ameriškega izvora

TANGERSKI

Po štirih letih pomorske vojne je francoska carina premagala tihotapce ameriških cigaret

PIRAT v zaporu

Malone vsi prebivalci Tangerja, mednarodnega pristanišča na afriškem zahodu, so že prvo leto po drugi svetovni vojni poznali Elliotta Forresta, ameriškega bogataša, ki je iz Tangerja

Skoraj celo desetletje je imel ameriški bogataš Elliott Forrest (puščica) monopol nad tihotapstvom ameriških cigaret v francoske dežele. V njegovi službi je bila cela vrsta ladij in celo nekaj letal

Nova uporaba atomskih žarkov

Pred kratkim je predavala znanstvenica atomskega inštituta v Harwellu dr. Catherina Williams zdravnikom, ki so zaposleni v industriji. Navzoče strokovnjake je seznanila z novo uporabo radioizotopov pri spremljanju procesa, ki z njegovo pomočjo živi organizmi spreminjajo hrano v zapletene, kemične spojine.

Po izjavi omenjene znanstvenice so ustvarili s to metodo nov pojem o dinamičnem ravnotežju sestavnih delov in substanc v živem telesu. Videti je namreč da je v starejših živalih manj atomov in molekul kakor v mladih. Dr. Williams je opisala med predavanjem tudi napravo za odkrivanje napak pri pakiranju. Kadar namreč avtomatično polnijo škatle s tabletami, je mogoče z novim postopkom ugotoviti napako, četudi manjka v zavrtku med več sto tabletami le en aspirin.

tihotapil cigarete v Francijo in tudi v nekatere druge zahodnoevropske dežele. Vse do leta 1952 so bile francoske carinske oblasti praktično brez moči, zakaj tihotapec, ki je imel monopolni položaj v tihotapljenju ameriških cigaret v Francijo, je prevažal svoje blago s hitrimi ladjami, nekdanjimi patroljnimi čolni britanske mornarice.

Sele leta 1952 je prvič rahlo kazalo, da bo francoska carina le prišla do živega tihotapski organizaciji, katere središče je bilo v južnofrancoskem Marsellu. Carinske oblasti so sestavile posebno brigado pod vodstvom inšpektorja Arnouxa. Brigada je dobila prav tako hitre čolne, ki so bili opremljeni z radarji, prisluškovalnimi aparati in z drugimi tehničnimi pridobitvami, kakršne so uporabljali tihotapski čolni.

Prvi udarec je dobil tihotapec ameriških cigaret pri Bandolu, kjer so francoske carinske oblasti zaplenile tri sto zabojev »črnih blondink«, kakor je Elliott Forrest v svojih radijskih in drugih sporočilih imenoval ameriške cigarete. Kmalu potem so Francozi zaplenili nadaljnega pol milijona zavojčkov cigaret.

Forrest je tako utrpel precejšnjo škodo, toda znal si je pomagati. Njegovi čolni so začeli napadati druge ladje, ki so prav tako prevažale tihotapsko blago iz Tangerja v evropska pristanišča. Tako so Forresterovi tihotapci zaplenili blago, ki ga je neka italijanska tihotapska družina namenila odjemalcem v svoji domovini. Nizozemsko motorno ladjo, ki je tihotapila ameriške cigarete, so Forresterovi ljudje »prevzeli« kar na odprtem morju. S tovorom 2700 zabojev ameriških cigaret so skušali pristati v bližini Marsella, pa jim ni uspelo, zato so se napotili na Korziko, kjer je šla kupčija hitro od rok. Nizozemski kapitan ladje »Combinatie« ni vložil tožbo, ker je tudi sam tihotapil, pač pa so se uprli mornarji, ki so jih Forresterovi ljudje imeli zaprte v kabinah ves čas svojega poskusa pri Marsellu in med operacijo na Korziki.

Sodišče v Tangerju je Forresta obsodilo na pet let ječe zaradi

morskega razbojništva, toda bogatemu tihotapcu je uspelo uiti v Francijo, kjer ga je neki član tolpe nastanil v svoji hiši kot »gluhonemega pisatelja, ki dokončuje svoj prvi roman«. Okoliškemu prebivalstvu se je zdela zgodba o nemem pisatelju kaj malo verjetna, zato je policija kmalu spoznala v njem ameriškega tihotapca Forresta, ki je s svojimi cenenimi amerišskimi cigaretami opeharil francosko carino za težke milijone.

Pred kratkim je bila razprava pri apelacijskem sodišču v Aixu en Provence, ki je potrdilo obsodbo tihotapca v Tangerju, samo pa mu je odmerilo nadaljnjih pet let ječe in naložilo 3,4 milijarde frankov globe, kar je doslej največ v francoski zgodovini.

Drobne ZANIMIVOSTI

OTROCI UKRADLI VELIKO KAČO

Desetletna deklica iz San Francisa sta ukradla v tamošnjem živalskem vrtu mlado kačo, katere vrsta sodi med največje na svetu. Kača ni prav posebno nevarna, čeprav ima 50 zob in rada grize. Nenavadna tatitca se nista bala odnesti kačo, čeprav je pisalo na kletki, kjer je bila zaprta: »Posobna poslastica za to kačo so otroci, pa tudi majhni pajki, psi in druge živali.«

NOVA LEDENA DOBA

Znanj ameriški geolog Karl Strom zatrjuje na osnovi rezultatov, ki so prišli do njih z novimi atomskimi instrumenti, da bo prihodnje sloveske rodove ogrozila nova ledena doba. Po napovedih tega znanstvenika utegne nova ledena doba trajati deset do petnajst tisoč let, zajela pa bo baje celotno Kanado in dobršen del ZDA.

ZELEZNICA NA LEDU

Pozimi 1941-42 so zgradili na Ladoškem jezeru progo na ledu. Vsako noč so po tej progi dovajali v Leningrad vlake s hrano. To je obleganemu Leningradu znatno olajšalo položaj, saj se je tako uspešno upiral nemškemu napadu.

V DOBI MEDICINE

Ko je prišel 23-letni American Tonsilitis Jackson na nabor, so se čudili njegovemu nenavadnemu imenu, rekrut pa je povedal, da ima še tri sestre, katerih eni je ime Appendicitis (vnetje slepiča), drugi Laryngitis (vnetje grla), tretji pa Peritonitis (vnetje trebušne votline).

Ameriška lovca Harry Wyman in Vic Olivier sta se odpravila v spremstvu fotoreporterja Freeza na lov v afriški pragozd. Hotela sta ustreliti antilopo, pa jima je prečkal pot lev. Prvi strel iz Wymanove puške ga je ranil, nato pa se je zver potajila in iznenada planila na lovca. Harry Wyman je zavpil, ostri zobje so se mu zasadili v desno ramo. Vic Olivier je priskočil in v zadnjem trenutku dvakrat ustrelil z medvedarico. Levji kremplji in zobje so pustili, Vic je pomagal Harryju na noge. Ponekod so bile rane osem centimetrov globoke, po vsej verjetnosti bo Harryjeva desnica hroma.

Pomanjkljivosti zdravil proti revmatizmu

Ravnatelj znanega Brashovega medicinskega središča v ZDA je izdal po dolgotrajnem preučevanju učinkov novih antirevmatičnih in antiskleroznih zdravil poročilo, iz katerega je mogoče videti, da je nasledlo veliko število bolnikov v ZDA pa tudi drugod v tujini alarmantnim vestem tovarnarjev o »čudežnih rezultatih« omenjenih zdravil. V poročilu tega strokovnjaka je rečeno, da ta zdravila ne le niso pomagala, marveč so v številnih primerih celo poslabšala bolezensko stanje.

kalno terapijo, pospešitev krvotoka in zvišanje temperature kože.

Strup za puščice rešil življenje

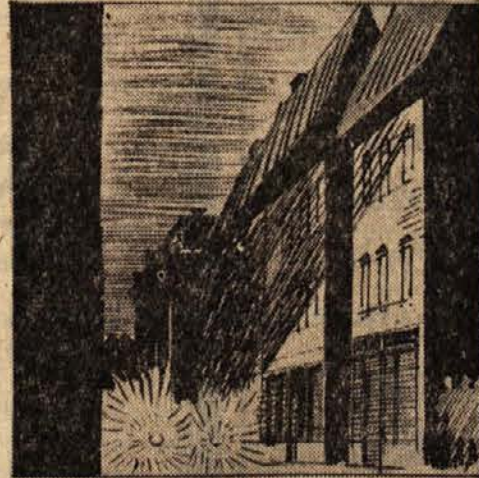
Avstralskega rudarja Charlesa Nordwolda, ki je stopil na rjast žebelj in zbolel za tetanusom, so ohranili pri življenju z dozo strupa, ki bi sicer lahko povzročila smrt sto ljudi. Ta strup, ki je znan pod imenom kurare, uporabljajo Indijanci za puščice. Po vbrizganju tega strupa v večjih kolčnihah v telo bolnika so prenehali značilni krči, ki jih povzroča tetanus. Ker je temu razlogu zaradi tetanusa začelo zmanjkovati tudi zraka, so ga prenesli v sodobno mehansko napravo za umetno dihanje in tako preprečili nevarnost zadušitve. Po poročilih iz Avstralije si je ponesečni rudar že dobobra opomogel.

NEUKROČENO MESTO

RADO KRAGELJ MILAN MAVER

121. Ure v ljubljanskih stolpih so odbile polnoč. Po temnih ulicah so odmevali enakomerni koraki patrulj. Mesto je spalo — ampak po vseh ulicah so bile na delu skupine urnih senc, ki so izginitle, če se je patrulja približala, in se za njenim hrbotom spet pojavile. Tudi Markova borbena skupina je trosila listke s prvomajskimi pozivi in se pol ure po polnoči vračala domov. Pred pošto se je Janez sunkovito ustavil.

122. »Poglej!« je šepnil Marku, ki je tiho stopal za njim, in pokazal na streho Pošte. Na strehi sta se pojavili dve senc. Za hip so se njuni obrisi ostro začrtali pred nočnim nebom, potem pa sta se senc prilepili ob streho. Po cesti je pripeljal vojaški kamion. Fantje so se stisnili v teman kot. Kamion je počasi zavijal skozi središče mesta in s svojimi reflektorji osvetlil postopje Pošte.

123. Senci na strehi sta spet oživel. Minute so se vlekli v neskončnost. Prijel se je za vrh in se malo odpočil, potem pa je navezal okrog končaste vrha vrvi, da bi pritril nanjo zastavi. Potegnil je za vrvi, da bi se prepračil ali je zares dobro pritrjena, tedaj pa je zahrečalo: nagniti vrh se je upognil, vrvi je popustila in Jože je zdrnil po strmi pločevinasti strehi navzdol.